

Vergaderjaar 2023–2024

24 587

Justitiële Inrichtingen

Nr. 966

VERSLAG VAN EEN COMMISSIEDEBAT

Vastgesteld 22 juli 2024

De vaste commissie voor Justitie en Veiligheid heeft op 16 mei 2024 overleg gevoerd met de heer Weerwind, Minister voor Rechtsbescherming, over:

- **de brief van de Minister voor Rechtsbescherming d.d. 9 februari 2024 inzake verzamelbrief reclassering (Kamerstuk 29 270, nr. 156);**
- **de brief van de Minister voor Rechtsbescherming d.d. 9 februari 2024 inzake beleidsreactie op het inspectierapport van de Inspectie Justitie en Veiligheid over het fatale steekincident in Centrum voor Transculturele Psychiatrie (CTP) (Kamerstuk 28 684, nr. 736);**
- **de brief van de Minister voor Rechtsbescherming d.d. 20 februari 2024 inzake datalek PI Nieuwegein (Kamerstuk 24 587, nr. 930);**
- **de brief van de Minister voor Rechtsbescherming d.d. 29 februari 2024 inzake beleidsreactie op advies regeringscommissaris seksueel grensoverschrijdend gedrag en seksueel geweld over maatregelen DJI (Kamerstuk 24 587, nr. 931);**
- **de brief van de Minister voor Rechtsbescherming d.d. 10 april 2024 inzake reactie op het verzoek van het lid Van Vroonhoven, gedaan tijdens de regeling van werkzaamheden van 9 april 2024, over de tekst van de wijziging van de RtvI doen toekomen en de adviesaanvraag zoals die is gedaan bij de Raad voor Strafrechtstoepassing (Kamerstuk 24 587, nr. 941);**
- **de brief van de Minister voor Rechtsbescherming d.d. 14 mei 2024 inzake reactie op verzoek commissie over voortgang op uitvoering van de motie en het amendement van het lid Ellian (Kamerstuk 24 587, nr. 883 en Kamerstuk 36 200-VI, nr. 50) (Kamerstuk 24 587, nr. 955);**
- **de brief van de Minister voor Rechtsbescherming d.d. 13 mei 2024 inzake stand van zaken over maatregelen inzake capaciteit van personeelstekort (Kamerstuk 24 587, nr. 954);**
- **de brief van de Minister voor Rechtsbescherming d.d. 26 april 2024 inzake reactie op verzoek commissie over een tbs-gestelde op TikTok (Kamerstuk 24 587, nr. 953).**

Van dit overleg brengt de commissie bijgaand geredigeerd woordelijk verslag uit.

De fungerend voorzitter van de commissie,
Van Nispen

De griffier van de commissie,
Brood

Voorzitter: Van Nispen
Griffier: Burger

Aanwezig zijn zes leden der Kamer, te weten: Boswijk, Ellian, Faber-van de Klashorst, Lahlah, Van Nispen en Uitermark,

en de heer Weerwind, Minister voor Rechtsbescherming.

Aanvang 10.00 uur.

De voorzitter:

Goedemorgen. Ik open deze commissievergadering van de vaste Kamercommissie voor Justitie en Veiligheid over het gevangeniswezen en tbs. Ik heet de Minister voor Rechtsbescherming en zijn ondersteuning van harte welkom. Welkom ook aan de aanwezige Kamerleden. We gaan beginnen. Ik stel een maximumspreektijd voor van ongeveer vier minuten. Als u de interrupties kort en bondig houdt, hoef ik die niet op voorhand al met een maximum te beperken. Maar hou het een beetje binnen de perken, want anders moeten we alsnog streng gaan zijn. Omdat de heer Boswijk andere verplichtingen heeft, heeft hij gevraagd of hij als eerste het woord mag voeren. Dat mag hij. Ik geef het woord aan de heer Boswijk van het CDA.

De heer Boswijk (CDA):

Dank, voorzitter. Dank ook aan de collega's. Ik moet nu inderdaad ook plenair aanwezig zijn, vandaar de haast. De Minister heeft al verschillende keren de deadline voor het openen van het Justitieel Complex Vlissingen uitgesteld. De planning is nu dat dat medio 2030 wordt geopend. Het CDA maakt zich zorgen over deze planning. In de begrotingen van JenV hebben we namelijk kunnen lezen dat de 45 miljoen voor de aanbesteding en de bouw van het Justitieel Complex Vlissingen wordt doorgeschoven naar 2028 en 2029. Kan de Minister ons verzekeren dat het complex inderdaad, volgens planning, in 2030 zal worden geopend, in lijn met de motie-Kuik/Van den Berg van maart vorig jaar? Ziet de Minister dezelfde urgentie als het CDA, namelijk dat de opening niet nog meer vertraging kan oplopen? Is de Minister hierover ook in gesprek met de provincie Zeeland?

Voorzitter. Dan het tekort aan bedden in de tbs. De capaciteitstekorten zijn niet alleen aan de orde in het gevangeniswezen, maar ook bij de tbs. Door de capaciteitsdruk moeten veroordeelden soms anderhalf jaar in de gevangenis wachten op een passende plek in een tbs-kliniek. Die personen houden ook weer een plek in de gevangenis bezet, terwijl die plekken al schaars zijn. Het systeem loopt muurvast. Hoe krijgen we hier beweging in? Organisaties van het Forensisch Netwerk hebben aangegeven dat de informatiedeling tussen de forensische zorg en andere ketenpartners een zorgenkindje is. Ook hier vraagt het CDA al jaren aandacht voor. Zonder goede informatiedeling kan optimale zorg niet worden verleend, ook niet binnen de strafrechtketen. Het is juist in het belang van de gedetineerden en patiënten dat informatie over hun persoonlijke problematiek wordt gedeeld met zorginstanties, zodat de behandeling hier zo goed mogelijk op kan worden aangepast. Wat gaat de Minister doen om de informatie-uitwisseling te verbeteren? Wat is hiervoor nodig?

Voorzitter. Vorige maand heeft de Kamer uitgebreid gesproken over de tekorten in de gevangenissen. Daarom zijn er nu al een aantal noodmaatregelen ingevoerd. Maar het tekort aan personeel zal de komende tijd nog wel blijven. Hoe gaat de Minister dit probleem structureel oplossen? Ongeveer 2.400 veroordeelden wachten nog op een plek in de gevangenis. Daar komen elke week tientallen bij. Daarom heeft de Minister besloten om zelfmelders met korte straffen tijdelijk niet op te roepen.

Maar nu blijkt dat ook veroordeelden met een gevangenisstraf van langer dan een jaar niet worden opgeroepen. Dit vinden wij echt een onbegrijpelijke maatregel. Uit de brief van de Minister blijkt dat er zelfs een zelfmelder niet is opgeroepen die nog viereuhalf jaar moet zitten. Hoe is dit uit te leggen aan de slachtoffers en aan de samenleving?

De Minister schrijft dat een van de nog niet opgeroepen zelfmelders veroordeeld is voor het veroorzaken van een verkeersongeval onder invloed met dodelijke slachtoffers. Graag willen we een reflectie van de Minister hierop, want we hebben hier echt geen goede woorden voor over. Op 1 juli wordt er weer gestart met het oproepen van zelfmelders. Is er voldoende om de achterstanden weg te werken?

Dank u wel.

De voorzitter:

Dank u wel. Dan geef ik het woord aan de heer Ellian, die zal spreken namens de VVD.

De heer Ellian (VVD):

Dank, voorzitter. Ik zal meteen beginnen bij het vraagstuk van de zelfmelders. Uit de informatie die we van de Minister hebben gekregen, blijkt dat 75% van de zelfmelders een gevangenisstraf heeft die korter is dan 42 dagen. Ik vraag me toch af of we daar nou niet iets op kunnen bedenken. De voorraad loopt inmiddels op tot 2.500 personen. Ik snap dat dat in de samenleving tot grote gevoelens van onrechtvaardigheid leidt. Dat zijn mensen die wel een straf zouden moeten ondergaan, maar deze uiteindelijk niet hoeven te ondergaan of, beter gezegd, de dans ontspringen. Het gaat om 75%. De korte straf is, even afgerond, een maand. Kunnen we daar nou niet iets op bedenken? We plaatsen ze bijvoorbeeld ergens en geven ze geen dagprogramma; ze worden licht beveiligd, maar ze kunnen dan vanzelfsprekend niet weg bij de locatie. Denken we nu ook over dit soort voorstellen na?

Voorzitter. Mijn fractie wil benadrukken dat de positie van slachtoffers en nabestaanden echt belangrijk voor ons is, welke maatregel er ook genomen wordt. Die moeten ook echt op een correcte wijze geïnformeerd worden. Er is ook écht stevig toezicht nodig op de omgang met de enkelband.

Voorzitter. Dan ga ik naar een vraagstuk waar u mij volgens mij allemaal om kent, namelijk het voortgezet crimineel handelen tijdens detentie. Ik dank de Minister voor het verstrekken van informatie over het aantal gevonden telefoons. Ik zie dat de pilot «binnen zonder kloppen» – die houdt in dat je heimelijk de gevangenis binnengaat en iemand op heterdaad probeert aan te treffen die bezig is met een telefoon – effect sorteert; er zijn een flink aantal heterdaadgevallen. Ik ben toch wel verbaasd over een aantal inrichtingen. Ik heb erover nagedacht of ik dat nou wel moet noemen. Ik heb van u de informatie gekregen en dat waardeer ik. We hoeven er ook niet geheimzinnig over te doen. Waar het goed gaat, gaat het goed; waar het beter kan, moet het beter. In de PI Dordrecht waren er acht op heterdaad, 48 in het hele jaar. In de PI Hoogvliet bij Rotterdam zijn er 53 telefoons gevonden, in de PI Veenhuizen 32. Dat kan niet; dat is te veel.

Dat doet bij mij ook wel de vraag rijzen hoe die telefoons daar zo structureel binnenkomen. Die telefoons worden gebruikt om moordopdrachten te geven of om handel voort te zetten. Ik ben dus heel benieuwd hoe de Minister hiernaar kijkt en of de Minister ook ziet dat er heel veel telefoons gevonden worden die niet worden uitgelezen, bijvoorbeeld omdat die telefoons in een gemeenschappelijke ruimte gevonden worden. Wat doen we daarmee? Die liggen nu stof te vangen. Kunnen we iets doen met vrijwilligers die we opleiden om bijvoorbeeld die telefoons uit te lezen? Wie weet staat daar een cruciaal stukje informatie op dat bijvoorbeeld een liquidatie kan oplossen.

Voorzitter. Dan over unit 1. Dat betreft het amendement van collega Wilders en ondergetekende, dat ook verwerkt is in de Voorjaarsnota, waarvoor dank. Het heeft tot wat ophef geleid. De Kamer zou geen historisch besef hebben. Ik denk dat ik dat wel heb, en ik durf ook wel voor de collega's te spreken dat ze dat wel hebben. Volgens mij heeft de Minister het ook wel. Maar ik zie het probleem. Ik zie het probleem dat in unit 1 verzetsstrijders, die we moeten eren en die we nooit mogen vergeten, gedetineerd hebben gezeten. Maar ik zeg er wel bij: de hele Pl Vught was vroeger de SS-gevangenis. Als dat argument altijd doorslaggevend is, moeten we de hele Pl Vught dichtdoen. Dat lijkt me toch ook wel ingewikkeld, maar ik snap de gevoeligheid. Ik zat dus zelf te denken: wat zouden we nou kunnen doen? Ik heb mezelf echt weer gepijnigd tot het einde, zoals u dat een beetje van mij gewend bent. Ik ben in Amerika geweest en heb natuurlijk in Italië tussen de maffiabazen rondgelopen. Ik wil wel recht doen aan de gevoelens van de mensen en ik voorzie ook een ingewikkeld traject. De hele essentie was dat we haast moeten maken om die extreem hoog beveiligde cellen te realiseren, want ik maak me zorgen om de ebi. Ik zie veel grote jongens. Ik zie grote jongens die eraan komen. Ik heb vijftien seconden extra nodig, voorzitter. Het is openbaar dat er twee grote jongens uit het netwerk van Ridouan Taghi aan komen, bijvoorbeeld de kerel uit de Dominicaanse Republiek. Ik maak me zorgen en dat heb ik ook eerder gezegd.

Voorzitter. Is het een idee dat we de ebi met het beschikbare geld uitbreiden, in plaats van unit 1 aan te passen? Zo laten we unit 1 voor wat die is. Dat is – hoe zal ik het netjes zeggen – wel een dure lege locatie. Maar zouden we de ebi kunnen uitbreiden? Dan doen we het eens en voor altijd goed. Het kan nu acuut en direct binnen twee jaar klaar zijn, zoals in het amendement staat. Is dat iets waar de Minister voor open zou staan?

Mevrouw **Faber-van de Klashorst** (PVV):

Ik dacht: ik wacht even tot meneer Ellian klaar is. Meneer Ellian zegt dat we misschien vrijwilligers kunnen aantrekken voor het uitlezen van telefoons en zo. Is dat wel verstandig? Want dan moet je die vrijwilligers ook helemaal gaan screenen. Ze zijn verder ook helemaal niks verplicht, want een vrijwilliger betaal je verder niet. Loop je dan niet nog meer de kans dat er zaken naar binnen worden gesmokkeld of eruit worden gesmokkeld waarvan je dat eigenlijk niet wil?

De heer **Ellian** (VVD):

Dat is op zich een terechte vraag. Mevrouw Faber mag ervan uitgaan dat als er iemand goed nadenkt over risico's, ik dat ben. Deze mensen komen dus niet de p.i.'s binnen. Wat er nu gebeurt, is het volgende. Die telefoons worden aangetroffen, maar het is niet helemaal duidelijk waar die telefoons naartoe gaan. Soms blijven ze in de p.i., wat ik overigens gek vind. Soms gaan ze naar de recherche; soms gaan ze naar de Dienst Vervoer en Ondersteuning. Maar ik denk dat mevrouw Faber en ik hetzelfde vinden: die telefoon moet uitgelezen worden. Er is geen enkele reden om in detentie een telefoon te hebben. Er zijn best nog mensen. Die moet je uiteraard screenen; daar heeft mevrouw Faber helemaal gelijk in. Die moet je apart opleiden, want je mag maar een bepaald aantal uren met zo'n telefoon bezig zijn omdat er vaak ook allerlei heftige ellende op staat; dat is bij de politie ook zo. Maar mevrouw Faber moet het zien in het kader van out-of-the-boxdenken. Wellicht zijn er mensen geïnteresseerd die bijvoorbeeld een achtergrond bij de politie hebben of die gepensioneerd zijn, en die willen meehelpen. Je laat ze dan in een beveiligde omgeving een paar uurtjes verwerken wat er op die telefoons staat. Ik vind het namelijk nu zo pijnlijk dat we zoveel informatie missen. Ik wil dat we dat omdraaien.

De **voorzitter**:

Ik stel voor dat we zo na de bel verdergaan. Tenminste, ik verwacht niet dat mevrouw Faber hier nog een vervolgvraag op heeft. Ik ga mevrouw Faber dus zo het woord geven als de bel is afgelopen. Zij zal spreken namens de PVV.

Mevrouw **Faber-van de Klashorst** (PVV):

Dank u wel, voorzitter. Wachten duurt altijd lang, hè. Ik had zonet een alleraardigst gesprek met de Minister, maar ik moet nu toch weer even mijn politieke jas aandoen, want ik kom met mijn inbreng namens de PVV. Voorzitter. Van de Minister voor Rechtsbescherming zou je mogen verwachten dat hij artikel 6:1:1 van het Wetboek van Strafvordering, dat de tenuitvoerlegging van rechterlijke beslissingen opdraagt aan de Minister, respecteert en uitvoert. Maar door zijn onvermogen en dat van zijn voorgangers lijkt het erop dat de Minister ons op het verkeerde been tracht te zetten door gegoochel met woorden. Hij komt met een voorstel tot aanpassing van de Regeling tijdelijk verlaten van de inrichting, die nu al voorziet in diverse vormen van verlop. De Minister stelt nu voor om hieraan een capaciteitsverlop toe te voegen. In tegenstelling tot wat de titel van de Regeling tijdelijk verlaten van de inrichting zegt, is hier niets tijdelijks aan. Gedetineerden verlaten de bajes met een enkelbandje tot het einde van hun straf. Hiermee walst de Minister over het vonnis van de rechter heen en buigt hij dat om in een oneigenlijke verlofregeling. En dan wil hij ook nog dat de Kamer hierin meegaat. Immers verstaat de Regeling tijdelijk verlaten van de inrichting onder «verlop» het tijdelijk verlaten van de inrichting ten behoeve van re-integratieverlop of incidenteel verlop, dat als een humanitair verlop gezien moet worden. Dat is bijvoorbeeld verlop bij het overlijden van een naast familielid of de geboorte van een kind van de gedetineerde.

Door het gebruik van het woordje «verlop» in de voorgestelde wijziging kan ik dit niet anders noemen dan gegoochel met woorden waarmee de lezer op het verkeerde been wordt gezet. Het is dan ook op geen enkele manier een verlop zoals de betreffende regeling voorstaat, dus een verlop ten behoeve van de maatschappij dan wel ten behoeve van de veroordeelde. Het verlop dat nu wordt voorgesteld dient een geheel nieuw doel, namelijk het verlichten van de capaciteitsproblemen veroorzaakt door onverantwoordelijke bezuinigingen op het gevangeniswezen in het recente verleden. Het woordje «verlop» is daarom misleidend en ondermijnd. Immers wordt de wet niet nageleefd, en aan de kant gezet. Bovendien is het volgens de wet alleen mogelijk om een straf niet ten uitvoer te leggen als de veroordeelde dood is en heeft het voorstel van de Minister uitsluitend betrekking op springlevende veroordeelden. We begrijpen het probleem van de Minister, maar zijn oplossing is gewoon staatsrechtelijke ondermijning. Ik overweeg hierover dan ook een motie in te dienen, om het capaciteitsverlop niet in te voeren.

Tot slot nog het volgende. Enige weken geleden hebben wij een debat gevoerd met de Minister over het gevangeniswezen. De Minister maakte ons toen wijs dat zelfmelders die voorlopig niet meer worden opgeroepen, daders zijn van lichte vergrijpen. Via de NOS werden wij in eerste instantie gewaar dat daar ook veroordeelden tussen zitten met een straf van rond de vier jaar cel. De vraag aan de Minister is dan ook: heeft hij ons tijdens het debat onjuist dan wel onvolledig voorgelicht of heeft de NOS nepnieuws verspreid?

Tot zover. Dank u wel.

De **voorzitter**:

Dank u wel. Dan geef ik het woord aan mevrouw Uitermark van NSC.

Mevrouw **Uitermark** (NSC):

Dank u wel. Ik ben blij dat we vandaag kunnen spreken in dit omgekatte commissiedebat, zodat we een maand na het plenaire debat dat we in

april hadden, alweer over dit belangrijke onderwerp kunnen spreken met de Minister. In dat vorige debat is het gegaan over de zelfmelderstop. U gaf toen aan dat het daarbij ging om lichte vergrijpen. De NOS gaf later aan dat het daar niet om zou gaan, wat voor mij aanleiding was om samen met collega's vragen te stellen. Die vragen heeft u ook beantwoord. Uit de beantwoording blijkt dat er 89 zelfmelders tussen zitten met een gevangenisstraf van langer dan een jaar, die dus niet zijn opgeroepen, waarvan 14 met een gevangenisstraf van maar liefst langer dan drie jaar. NSC vindt het kwalijk dat de Minister de Kamer tijdens het plenaire debat een foutief beeld heeft gegeven van de zelfmelders voor wie de oproepstop werd toegepast. De Minister hoort de Kamer immers correct te informeren. De informatie die nu wel beschikbaar is, geeft mij zorgen en we moeten ook vooruitkijken. Hoe moeten we straks omgaan met de inmiddels opgelopen voorraad als u die oproepstop weer gaat doorbreken? Dat is per 1 juli, als ik het goed begrijp.

In de brief lees ik dat de tien niet opgeroepen zelfmelders met de langste opgelegde straffen – dat waren met name veroordelingen voor drugsdelicten – een buitenlandse veroordeling hebben. Die veroordeling is, zoals ik het begrijp, opgelegd door een rechter van een andere lidstaat van de Europese Unie. Met andere woorden, door rechters van andere lidstaten opgelegde straffen zijn in Nederland door de oproepstop voor zelfmelders niet ten uitvoer gelegd. Dat vindt NSC niet goed voor het vertrouwen van de buitenlandse rechters. De buitenlandse rechters moeten er vertrouwen in hebben dat de straf die daar is opgelegd en hier wordt uitgezeten, hier ook daadwerkelijk kan worden uitgevoerd. Ik ben benieuwd naar de reactie van de Minister hierop. Ook naar de toekomst toe zou NSC graag zien dat in ieder geval de buitenlandse veroordelingen niet meer in de zelfmelderstop belanden.

Ook wil ik de Minister vragen hoe hij ervoor gaat zorgen dat voor de nog op te roepen zelfmelders gaat gelden dat van uitstel geen afstel zal komen. Zoals ongetwijfeld bekend is bij de Minister, kan hij op eigen initiatief na advies van de rechter gratie verlenen. NSC vindt dat de Minister geen gebruik zou moeten kunnen maken van die bevoegdheid om de zelfmelders uiteindelijk helemaal niet meer op te roepen. Ik ben benieuwd naar de reactie van de Minister daarop.

U heeft aangegeven per 1 juli weer te beginnen met het oproepen van de zelfmelders. Het is een grote groep: 2.700 mensen moeten nog worden opgeroepen. Ik ben benieuwd of de Minister een bepaalde volgorde voor ogen heeft. Welke vonnissen worden als eerste weer opgeroepen? U schrijft daarover dat u daarbij kijkt naar degenen met de langste straffen, maar ik vraag me af of u ook nog andere maatstaven heeft als het gaat om wie er wordt opgeroepen. Wij zouden er voorstander van zijn dat de mensen die zijn veroordeeld voor zogenaamde high-impact crimes, zoals woninginbraken en geweldsdelicten, als eerste worden opgeroepen. Ik vraag de Minister graag of hij het daarmee eens is.

Tot slot heb ik nog een opmerking over het capaciteitsverlof. Wij hebben inmiddels het advies van de RSJ gezien. Ik wil graag de Minister vragen om daarop te reageren. Wat ons betreft is het oprekken van het capaciteitsverlof middels deze regeling namelijk niet de juiste weg, maar een oneigenlijke manier. Uit de Penitentiaire beginselenwet – de collega van de PVV heeft daar ook al opmerkingen over gemaakt – vloeit wat ons betreft niet de bevoegdheid voort om de regeling op deze manier aan te passen. Daarmee wordt wel afbreuk gedaan aan het gezag van de rechter en het vertrouwen in de overheid. Wij vinden het vooral belangrijk dat er ook wordt gekeken naar structurele oplossingen. In dat verband vinden wij, zoals bekend, de enkelband nou juist wél een goed idee.

De voorzitter:

Dank u wel. Dan ga ik het woord geven aan mevrouw Lahlah. Zij spreekt namens GroenLinks-PvdA.

Mevrouw **Lahlah** (GroenLinks-PvdA):

Dank je wel, voorzitter. Vlak voor het reces bezocht ik samen met mevrouw Uitermark het Justitieel Complex Zeist, waar jongeren tijdelijk worden geplaatst vanwege het capaciteitstekort bij de jji's. Het was een fijn bezoek, waarin we volgens mij beiden konden zien dat er vanuit Zeist van alles wordt gedaan om deze jongeren een goed verblijf te geven in de tijd dat ze er zitten. Maar er werd ook gezegd: wij kunnen niet bieden wat een jji kan. Dat betekent bijvoorbeeld dat deze jongeren in het weekend zeer, zeer lange tijd op hun cel moeten zitten. Ze vertelden ons hoe lastig ze dat vonden.

Voorzitter. De inspectie is in februari voor de tweede keer langs geweest en concludeert dat ondanks de motivatie en de inspanningen van de directie en de medewerkers van JC Zeist, het verblijf nog te weinig tegemoetkomt aan de uitgangspunten van het jeugdstrafrecht. Laat ik duidelijk zijn: daar kunnen de mensen van Zeist niets aan doen; het is immers geen justitiële jeugdinrichting. Maar dit houdt wel in dat jongeren die daar zitten bijvoorbeeld niet gebruik kunnen maken van hun basale recht op onderwijs, bijvoorbeeld om hun studie voort te zetten en een startkwalificatie te halen. Ze krijgen activiteiten aangeboden van de Life Changing Group, die ontzettend goed werk doet, maar het is geen onderwijs.

Voorzitter. Dit is dan nog JC Zeist, waar ze sinds de komst van de jongeren van alles hebben gedaan om het verblijf zo goed mogelijk te maken.

Inmiddels weten we dat er sinds oktober jongvolwassenen in het gevangeniswezen zijn geplaatst op andere plekken in Zeist. De inspectie noemt dit «zeer zorgwekkend», omdat de randvoorwaarden die Zeist dan biedt, daar niet gelden. Kan de Minister reageren op de conclusies van de inspectie? Wat kan hij doen om de omstandigheden voor deze jongeren in andere gevangenissen te verbeteren? Is de extra afdeling, naast Zeist, die de Minister heeft beloofd al toegewezen? Is die ook al in werking? Wil hij daar vergelijkbare omstandigheden zoals in Zeist creëren?

Voor een structurele oplossing wordt gewerkt aan capaciteitsuitbreiding van de jji's, zoals de jji Teylingereind, en het opnieuw herbestemmen van Veenhuizen tot jji. Hoe snel kunnen deze plekken gerealiseerd worden?

Zou de Minister dan ook kunnen reflecteren op het jobbeleid rondom Veenhuizen? Drie jaar geleden besloot de politiek dat de jji in Veenhuizen moest sluiten, en nu wordt het toch weer een jji. Dit is toch niet uitlegbaar voor de personeelsleden die hun baan verloren en waaraan nu weer een tekort is?

Voorzitter. Dan omwille van de tijd nog een paar andere kleine onderwerpen.

De voorzitter:

Maar eerst een interruptie van de heer Ellian.

De heer Ellian (VVD):

Ik ben blij dat mevrouw Lahlah en mevrouw Uitermark op bezoek zijn gegaan bij JC Zeist. Ik was daar al eerder geweest, dus vandaar dat ik al eerder mevrouw Lahlah geïnterrupteerd heb op dit onderwerp. Ik vond de toonhoogte van collega Lahlah nogal stevig na haar bezoek in Zeist. Volgens mij doen ze daar echt, echt hun best om op een nette manier om te gaan met deze jeugdigen. Sterker nog, ik heb u wel eens gezegd: ik heb tussen de maffiabazen gelopen. Ik ben in ADX-supermax geweest waar Joaquín Guzmán zit. Ik ben ook in diverse jji's geweest en ik heb me nergens zo onveilig gevoeld als in de Nederlandse jji's, omdat daar door de inrichting van het jeugdstrafrecht jongens zitten – mevrouw Lahlah spreekt over «jeugdigen» – die 23, 24 of 25 jaar oud zijn en veroordeeld zijn voor poging tot moord. Zij zijn allemaal onderdeel van criminele netwerken. Mijn vraag voor mevrouw Lahlah is: waarom moeten zij in een jji zitten, wat een licht beveiligde inrichting is? Jeugdigen horen in een jji,

maar kan het niet zo zijn dat voor een bepaalde categorie disciplineren, achter de deuren en een specifiek programma juist top is? Net zoals de Minister nu ook heeft gedaan bij JC Zeist. Is mevrouw Lahlah bereid dit te overwegen?

Mevrouw **Lahlah** (GroenLinks-PvdA):

We hebben niet voor niks jji's, die zich richten op straffen. Hierdoor zitten de jeugdigen gevangen, maar wordt er ook altijd gekeken naar resocialisatie en de terugkeer naar de samenleving. Ik spreek van «jeugdigen» en «jongvolwassenen». Ook 23 jaar is nog betrekkelijk jong. Wat je bij deze groep en bij anderen, bijvoorbeeld veelplegers met een ISD-maatregel, ziet, is dat men vaak in een vicieuze cirkel terechtkomt op het moment dat die zorg niet wordt geboden en daardoor het perspectief naar terugkeer in de samenleving niet wordt geboden. Daar kom ik ook straks nog op terug. Dus juist voor deze jongeren, waar nog zoveel potentieel te bereiken is, vind ik het kwalijk dat het perspectief dat wordt geboden binnen justitiële jeugdinrichtingen als het gaat om onderwijs, daar niet wordt geboden. Alle lof voor de medewerkers die verantwoordelijk zijn voor wat we in Zeist hebben gezien. Alle lof voor de activiteiten van de Life Changing Group, die probeert jongeren aan te zetten om een ander pad te volgen. Maar het recht op onderwijs, het kunnen volgen van onderwijs en het kunnen starten met een startkwalificatie, dat zijn voor mijn partij essentiële zaken die ik graag zou willen zien.

De heer **Ellian** (VVD):

Fijn dat uit de woorden van mevrouw Lahlah nu in ieder geval waardering blijkt voor wat de mensen in Zeist doen. Ik laat het voor nu hierbij, want we zouden het debat over justitiële jeugd hebben, maar dat hebben we in juni, en dan heb ik iets te zeggen over de jji De Hartelborgt. Ik ga mevrouw Lahlah dan vragen wat zij vindt over wat ik ga vertellen over de oud-medewerkers die ik gesproken heb. Zij hebben mij verteld hoe daar gekeken wordt naar veroordeelde jeugdigen. Dan ga ik met mevrouw Lahlah debatteren over de vraag of het misschien toch geen gek idee is dat sommige veroordeelden beter af zijn in de JC Zeist, dan bijvoorbeeld in De Hartelborgt. Ik licht een tipje van de sluier op: daar is echt sprake van misstanden en integriteitsvraagstukken in de brede zin van het woord. Dat debat vervolgen we dan.

De **voorzitter**:

U heeft alvast een tipje van de sluier opgelicht. Dat is heel goed.

Mevrouw **Lahlah** (GroenLinks-PvdA):

Ik kijk er nu al naar uit, maar ik wil toch graag een correctie aanbrengen. Op het moment dat ik kritiek uit op het feit dat er een versoberd programma wordt aangeboden, waarin jongeren en jongvolwassenen geen onderwijs krijgen en geen toegang hebben tot onderwijs, kan dat niet geïnterpreteerd worden als kritiek op de medewerkers. Dat wil ik nog wel even feitelijk corrigeren, want die professionals werken dag in, dag uit keihard voor het beveiligen van niet alleen maar de gevangenen in het gevangeniswezen, maar ook van onze samenleving. Die woorden laat ik me dus niet in mond leggen.

Zoals ik net al zei, kom ik nog op een paar korte onderwerpen. De RSJ, de Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming, heeft in verband met die capaciteitsproblemen advies gegeven over de wijziging van de Rtv. Kan de Minister reageren op de vijf aanbevelingen?

Daarnaast heeft stichting Bureau Clara Wichmann aan de bel getrokken over medische zorg voor vrouwelijke gedetineerden. Ik stelde daar al eerder schriftelijke vragen over. Deze zorg schiet ernstig tekort en heeft zelfs eens tot een overlijden geleid. Kan de Minister hierop reageren?

Tot slot bereiken mij signalen dat de isd-maatregel soms wel zeven tot acht keer wordt opgelegd. Die casuïstiek wordt mij toegestuurd. Hoe kan de Minister garanderen dat de isd-maatregel, die oorspronkelijk bedoeld was als laatste redmiddel om mensen te rehabiliteren, niet verwordt tot een cyclische straf? Hoe zorgt hij ervoor dat het geen straf zonder einde wordt? Dan wordt het een soort van vicieuze cirkel van detentie, waarbij vrijlating zonder steun en terugval in oude patronen weer leiden tot nieuwe delicten. Zou de Minister die vraag kunnen beantwoorden?

De voorzitter:

Dank u wel. Ik vraag de heer Ellian om het voorzitterschap over te nemen.

Voorzitter: Ellian

De voorzitter:

Ik geef het woord aan meneer Van Nispen namens de Socialistische Partij.

De heer Van Nispen (SP):

Dank u wel. Ik heb allereerst een vraag aan de Minister over de recente wetsbehandeling die we hadden, over de Penitentiaire beginselenwet, en het advies van de Raad van State daarover. Er was namelijk brede steun in de Tweede Kamer voor strengere maatregelen voor de allergevaarlijkste gedetineerden, maar door amendementen uit de Tweede Kamer is deze aanhangige wet nu onverenigbaar met de Grondwet, het EVRM en het Unierecht. En de grote vraag is: wat nu? Kan de Tweede Kamer nog iets doen? Kan de Minister nog iets wijzigen? Wanneer en hoe gaat de Minister dat oplossen? Het lijkt me goed dat hij daarover iets zegt in het debat vandaag.

Wat mij betreft staan deze strenge wet en alle rechtse retoriek totaal haaks op de praktijk. We hebben recent gedebatteerd over het enorme capaciteitstekort in het gevangeniswezen. Het is, als je er goed over nadent, best wel idioot dat wij in Nederland niet in staat blijken te zijn om mensen die een gevangenisstraf hebben gekregen ook echt op te sluiten. We hebben de basis, de uitvoering, gewoon niet op orde; de uitspraken van rechters worden niet uitgevoerd. De Minister is hiervoor verantwoordelijk, maar hij heeft ook te maken met het beleid van zijn voorgangers. Maar ik vind zijn plan om dit op te lossen wel onder de maat. Het zijn tijdelijke maatregelen, zoals het tijdelijk niet detineren van zelfmelders, die de problemen op termijn groter maken. Komt dit ooit nog goed? Worden deze straffen nou ooit nog uitgezeten of gaat dit gewoon worden kwijtgescholden? Ik zeg «gewoon», maar dat is natuurlijk niet zo gewoon. Dat hoort natuurlijk niet, maar het dreigt volgens mij wel. Ik zie dit namelijk niet goedkomen.

Voorzitter. Ik heb er in het debat nog naar gevraagd: om wat voor criminelen gaat dit nu? Zijn het nou tasjesdieven of witteboordencriminelen? Over wat voor boeven die hun straf niet hoeven uit te zitten, hebben we het? De Minister zei: u moet denken aan lichte vergrijpen, zoals het beledigen van een ambtenaar in functie; we hebben het echt over kleine vergrijpen. Maar het is al gezegd dat uit onderzoek van de NOS echt iets heel anders blijkt. Het gaat ook om mensen die vier jaar moeten zitten. Nou, dan heb je echt niet alleen een agent beledigd. Ik vind dat niet uit te leggen aan slachtoffers in de samenleving. Vindt de Minister zelf dat hij de Kamer hiermee een juiste voorstelling van zaken heeft gegeven? Hoe kon dit nou gebeuren?

Om dit op te lossen zal je bij de basis moeten beginnen, bij ons menselijk kapitaal: het gevangenispersoneel. Mijn motie die de Minister opdraagt om de zeggenschap van het personeel te verbeteren, te investeren in de arbeidsvoorwaarden en de werkomgeving structureel veiliger te maken, is met een grote meerderheid aangenomen. Het werken bij DJI moet namelijk veel aantrekkelijker worden gemaakt om mensen naar het vak

toe te trekken en fundamenteel iets te doen aan het personeelstekort. Wat is de stand van zaken met betrekking tot de uitvoering van deze motie? Hoever is de Minister daar al mee? Want het heeft haast.

Ook in de tbs en in de forensische zorg hebben we grote problemen: het hele systeem zit verstopt, er is gebrekkige doorstroom, de tbs-klinieken zitten vol en mensen zitten in de bajes te wachten op behandeling. Dat is slecht voor de patiënten, demotiverend voor het personeel, slecht voor de veiligheid van onze samenleving en ook nog eens hartstikke duur. Daarom stelde ik voor dat de Minister meer plekken in eigen publiek beheer beschikbaar moet hebben en houden, om zo weer de controle over de kwantiteit en kwaliteit te hebben en hiermee regie over de forensische zorg terug te krijgen. We hebben het namelijk aan de markt overgelaten. Wat de SP betreft had dat nooit gemogen. Maar het doel van mijn voorstel was om patiënten en criminelen voortaan vaker op de juiste plekken te krijgen, met een passend behandelings- en beveiligingsniveau. Ook deze motie is aangenomen. Wat is hierbij de stand van zaken?

Voorzitter. Ik maak me namelijk echt grote zorgen over de forensische zorg. In een complexere samenleving vertonen veel mensen onbegrepen gedrag. Tegelijkertijd is er bezuinigd op de ggz en zijn er geen huizen of andere plekken waar mensen terecht kunnen. Mensen met stoornissen, verslavingen of strafbaar gedrag passen niet in de hokjes die wij voor hen hebben bedacht. Zorg, justitie en gemeentes wijzen naar elkaar en willen allemaal niet betalen voor moeilijke gevallen. Voor veel mensen komt er zo helemaal geen oplossing; mensen zitten tijdelijk in een instelling, stabiliseren, en gaan dan weer geleidelijk de samenleving in, waarna het weer helemaal fout gaat. Dit veroorzaakt grote overlast voor de samenleving en legt een enorm beslag op de politie. Het is verdrietig voor de mensen zelf en voor de samenleving. En nogmaals, ook dit kost klauwen met geld.

Maar wat doet de Minister? In plaats van dat hij met plannen komt om dit op te lossen of dat hij zorgverleners meer vrije ruimte en minder bureaucratie geeft om tot oplossingen te komen, stelt hij forse bezuinigingen voor op de forensische zorg. Deze problemen worden daardoor nog groter. Jawel, Minister, in de Voorjaarsnota staan tientallen miljoenen euro's minder. De SP vindt dat onbegrijpelijk. Met zulke schommelingen kan een sector niet werken. Je hebt juist die overige forensische zorg hard nodig om de druk op het gevangeniswezen en de tbs te verlichten. Is de Minister bereid om ten minste deze bezuiniging van tafel te halen? Is de Minister ook bereid om een leegstands- of beschikbaarheidsvergoeding in te voeren voor de forensische zorg om een tekort aan beschikbare zorg en kundig personeel in de toekomst te voorkomen? En is de Minister bereid om mensen eerder uit detentie te laten om ze te behandelen in de forensische zorg, in plaats van ze te laten wachten, wat de behandeling uiteindelijk alleen maar moeilijker maakt?

Ik dank u wel, voorzitter.

De voorzitter:

Ik geef het voorzitterschap terug aan meneer Van Nispen.

Voorzitter: Van Nispen

De voorzitter:

De Minister verzoekt om een halfuur schorsing.

De vergadering wordt van 10.32 uur tot 10.58 uur geschorst.

De voorzitter:

We zijn toegekomen aan de eerste termijn van de Minister voor Rechtsbescherming voor het beantwoorden van de vragen. Daartoe geef ik hem het woord.

Minister Weerwind:

Voorzitter, dank u wel. Omdat u houdt van korte antwoorden geef ik al aan de voorkant aan dat ik het van het allergrootste belang vind om helder en duidelijk te antwoorden. Daarom zijn mijn antwoorden soms langer dan u van mij gewend bent. Ik probeer dat niet in Castroterminologie te doen, maar om meteen te komen tot de kern van de zaak waar dat kan. Ik hoop op permissie van u in dezen.

Op 11 april sprak ik met uw Kamer over het tekort aan capaciteit bij de Dienst Justitiële Inrichtingen als gevolg van personeelstekorten. «Dienst Justitiële Inrichtingen» ga ik afkorten tot DJI. Het is weer een genoegen om de cor-leden te zien die dit debat nauwgezet volgen. Het gaat nadrukkelijk ook over het personeelstekort. De tekorten veroorzaken de problematiek waar u als Kamer en ik als Minister mee geconfronteerd worden. We hebben op 11 april met elkaar gesproken over verschillende maatregelen om juist de capaciteitsproblemen bij DJI het hoofd te bieden. Het ging toen onder meer over de acute maatregel waartoe ik eind november heb besloten in verband met de capaciteitsproblematiek: het tijdelijk stoppen met het oproepen van volwassen mannelijke zelfmelders. Deze maatregel is ingegaan op 6 december 2023. Uw Kamer heeft tijdens het plenaire debat op 11 april gevraagd wie er in aanmerking komt voor de zelfmeldstatus. Ik heb uw Kamer begin deze week een brief gestuurd met antwoorden op de gestelde Kamervragen; velen van u hebben daaraan gerefereerd.

Voorzitter. Ik geef eerst een algemene tekst en daarna ga ik dieper in op bepaalde kopjes. Die kopjes ga ik later noemen, als ik mijn algemene inleiding beëindig. Wanneer de rechter iemand veroordeelt tot een gevangenisstraf en er op dat moment geen sprake is van detentie, bijvoorbeeld een voorlopige hechtenis, bepaalt het Centraal Justitieel Incassobureau, het CJIB, namens de Minister voor Rechtsbescherming of de veroordeelde de zelfmeldstatus kan krijgen. De zelfmeldstatus houdt in dat de veroordeelde een brief ontvangt waarin staat binnen welke termijn en in welke penitentiaire inrichting hij of zij zich kan melden om de gevangenisstraf uit te zitten. In de tijd tot aan het melden kan de zelfmelder zich voorbereiden op detentie, bijvoorbeeld door werk- of gezinszaken te regelen. Verder zorgt het zelfmelden ervoor dat de veroordeelde niet door de politie hoeft te worden aangehouden, wat politiecapaciteit scheelt. Daarnaast draagt het nadrukkelijk bij aan het beheersbaar laten instromen van gedetineerden bij DJI.

Bij de zelfmeldbeoordeling hanteert het Centraal Justitieel Incassobureau een beleidskader. Het uitgangspunt is dat iemand de zelfmeldstatus krijgt, tenzij sprake is van een uitsluitingsgrond of contra-indicatoren. Dit is staand beleid, waarbij zorgvuldige persoonsgerichte afwegingen worden gemaakt. In de meeste gevallen hebben zelfmelders een relatief korte straf; ruim 96% van de nu nog op te roepen zelfmelders moet een straf van maximaal één jaar uitzitten. Tijdens het vorige debat heb ik echter onvolledig duidelijk gemaakt dat volgens het beleidskader ook mensen met hogere straffen in aanmerking komen voor de zelfmeldstatus, zolang er geen sprake is van een uitsluitingsgrond of contra-indicator.

Om weer terug te komen op de huidige oproepstop: dit is een tijdelijke maatregel. Ik wil zelfmelders zo snel mogelijk weer oproepen, om verdere voorraadvorming te voorkomen en zodat de tenuitvoerlegging van hun straf kan aanvangen. Velen van u hebben er al aan gerefereerd. Ik begin op 1 juli 2024 in ieder geval weer met het oproepen van zelfmelders met de langste strafduren. Ik heb een suggestie gehoord van NSC; ik ga daar later op in. Het oproepen van kleine aantallen is daarin nu haalbaar. U moet daarbij denken aan vijf à tien zelfmelders met langere strafduren. Vervolgens bepaal ik iedere drie maanden in welke omvang het oproepen van zelfmelders verder hervat kan worden, waarbij ik meeweeg of de andere getroffen capaciteitsmaatregelen voldoende effect hebben op de capaciteit.

Voorzitter. Het zelfmeldbeleid waarmee het CJIB werkt is nu bijna vierenhalf jaar staande praktijk. Daarvoor voerde het CJIB het zelfmeldbeleid uit onder de verantwoordelijkheid van het Openbaar Ministerie. Ik ben van mening dat dit een periode is die zich goed leent voor een evaluatie. Ik streef ernaar deze evaluatie dit jaar af te ronden, waarna ik uw Kamer over de uitkomsten informeer.

Voorzitter. Er zijn mij een paar vragen gesteld over de zelfmelders. Daar ga ik nu op in. Ik zal ook de kopjes noemen. Ik ga in op zelfmelders. Daarna, als tweede kopje, ga ik in op de Regeling tijdelijk verlaten van de inrichting, de Rtv. Vervolgens wil ik ingaan op veiligheid en ondermijning. Dan zijn mij nog vragen gesteld over forensische zorg, justitiële jeugd, jji's, en zijn er overige vragen. Zo heb ik het ingedeeld.

Ik start met de zelfmelders, voorzitter. Ik herhaal: de oproepstop van zelfmelders is een van de maatregelen om de druk op de capaciteit bij de DJI te verlagen. In mijn beleid heb ik nadrukkelijk aangegeven dat uitstel geen afstel is. Dat is de reden dat ik de oproepstop zo snel mogelijk wil beëindigen om verdere voorraadvorming te voorkomen en straffen ten uitvoer te leggen. Ik heb net aan u aangegeven dat ik daarmee op 1 juli start en ook dat ik het iedere drie maanden tegen het licht hou en kijk wat de effecten en resultaten zijn.

Een vraag die mij trof, ging over de strafoverdracht versus de capaciteit. Dat was een vraag van NSC. De vraag was, als ik die goed begrepen heb: hoe kijk je aan tegen buitenlandse rechters, die er vertrouwen in moeten hebben dat straffen hier ten uitvoer worden gebracht? Er gelden tussen landen internationale afspraken voor het overnemen van buitenlandse gevangenisstraffen. Ik zorg ervoor dat deze straffen zo snel als kan worden uitgevoerd. Bij de overname van een vonnis bepaalt het CJIB of iemand in aanmerking komt voor de zelfmeldstatus. Dat is onderdeel van het zelfmeldbeleid. U weet en ik gaf net aan dat ik het beleid wil evalueren. Daarbij wil ik dit punt ook heel nadrukkelijk meenemen.

Ik ben altijd dankbaar als Kamerleden actief meedenken over de vraag hoe je kan omgaan met het grote probleem dat op tafel ligt, waar wij, dus u en ik als bestuurders en de samenleving, mee geconfronteerd worden. U vraagt mij: hoe gaat u die zelfmelders weer oproepen? Kunt u geen extra faciliteit zoeken? De vraag van de heer Ellian interpreteer ik als zodanig en ik hoorde zijn suggestie. Ik werk momenteel aan verschillende scenario's voor structurele oplossingen. Ik dank ook de heer Ellian voor zijn suggestie. Een van de mogelijkheden bestaat uit detentieconcepten met een licht beveiligd regime voor bepaalde groepen gedetineerden. We moeten wel kijken over wie we het hebben. Ik heb toegezegd dat er voor de zomer een voortgangsbrief komt over het gevangeniswezen. Daarin wens ik hierop terug te komen.

Voorzitter. Ik herinner mij dat u in het debat in de eerste termijn over de zelfmelders vroeg wie dat zijn. U vroeg mij om voorbeelden. Ik herinner mij ook dat ik u in de eerste termijn inderdaad heb gezegd: lichte straffen. In de tweede termijn heb ik gezegd: ik ga niet nog twee of drie voorbeelden noemen; ik ga dat uitwerken, ik ga het zelfmeldbeleid nadrukkelijk uitwerken, ik ga de doelgroepen benoemen en ik kom voor de zomer met een brief. Gelet op vragen van uw kant en de media-aandacht die er voor dit fenomeen kwam, hebben we dat versneld in de brief die ik u heb doen toekomen. Kijkend naar het debat in z'n totaliteit begrijp ik de vragen en opmerkingen van de Kamerleden zeer, maar ik betreur het dat ik me gefocust heb op het overgrote deel van de zelfmelders, en dat ik de Kamer niet heb meegenomen in de volledige honderd procent, maar ben blijven steken op de 96% zelfmelders.

Voorzitter. Ik ga door naar de Rtv.

De voorzitter:

Eerst is er een interruptie van mevrouw Faber.

Mevrouw **Faber-van de Klashorst** (PVV):

Ik wil graag het volgende aan de Minister meegeven. U bent hier in ieder geval eerlijk in. U geeft toe dat u de Kamer daarin meer mee had moeten nemen wat betreft de andere zelfmelders. U heeft eerder al aangegeven dat u eigenlijk iets duidelijker had moeten zijn en dat u niet volledig bent geweest. Dan stel ik u toch de volgende vraag. Oké, dit is gebeurd. Maar kunnen we er dan wel van op aan dat het de volgende keer beter gaat en dat we dan wel volledig worden ingelicht? Want het was natuurlijk niet prettig om in de krant te lezen wat de status was van die andere zelfmelders. Oké, dat is gebeurd, maar ik vind wel dat we er als Kamerleden van uit moeten kunnen gaan dat het de volgende keer allemaal duidelijker en volledig is.

Minister **Weerwind**:

Ik dank u voor deze vraag. Vanuit uw positie begrijp ik uw vragen zeer goed, vandaar dat ik niet alleen in mijn gekozen woorden van zojuist, maar ook in mijn brief heb aangegeven wat ik heb aangegeven. U vraagt mij om altijd honderd procent volledig te zijn. Daar streef ik te allen tijde naar, daar streef ik altijd naar. En natuurlijk wil ik altijd leren van de manier waarop commissievergaderingen dan wel plenaire vergaderingen zijn gegaan en welke verbeterpunten er voor mij en anderen zijn. Laat ik daar helder over zijn. Voorzitter. Ik ga naar de Rtv. Laat ik de term één keer volledig noemen: de Regeling tijdelijk verlaten van de inrichting. Naast de zelfmeldstop heb ik andere maatregelen moeten treffen, waaronder het capaciteitsverlof met elektronisch toezicht voor straffen van vier weken tot maximaal een jaar. Het capaciteitsverlof geldt voor maximaal een derde van de straf. Laat ik daarbij nogmaals zeggen dat het gaat om pijnlijke, maar noodzakelijke maatregelen om de doorstroom te verhogen. Dit is nodig om ervoor te zorgen dat er weer meer capaciteit beschikbaar komt, alle arrestanten weer worden opgepakt en zelfmelders kunnen worden opgeroepen. Voor het kunnen uitvoeren van dit capaciteitsverlof met elektronisch toezicht is een aanpassing nodig van de Regeling tijdelijk verlaten van de inrichting. De aanpassing van deze regeling was voor uw Kamer aanleiding voor dit debat. U refereerde daar in uw inleiding aan, zeg ik via de voorzitter tegen mevrouw Uitermark.

In de regeling zijn de uitgangspunten en voorwaarden opgenomen voor capaciteitsverlof met elektronisch toezicht. Zo zijn veroordeelden van ernstig geweld, zedenmisdrijven en terroristische misdrijven uitgesloten. De Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming en ook de Raad voor de rechtspraak hebben advies gegeven over deze aangepaste regeling. De regeling is naar aanleiding daarvan op een aantal punten aangescherpt. U weet hoe het werkt: die aangepaste regeling moet dan worden gepubliceerd in de Staatscourant. Ik heb uw Kamer in het debat van 11 april toegezegd dat ik u driemaandelijks blijf informeren over het effect van alle maatregelen. Dat betekent dat ik uw Kamer nog voor de zomer daarover wens te informeren. Dat zeg ik even vanuit mijn portefeuille; het doet niet ter zake of ik er dan zelf nog zit of dat er een ander persoon zit.

Er is ook om mijn reactie gevraagd op het advies van de RSJ. Ik zie dat beide, zowel de RSJ als de Raad voor de rechtspraak, waardevolle adviezen hebben uitgebracht. Laten we ze daar gewoon erkentelijk voor zijn. Ze erkennen de huidige problematiek bij DJI, maar zien ook de noodzaak tot het nemen van maatregelen. Beide plaatsen echter verschillende kanttekeningen. Ik zal de belangrijkste toelichten en zal daarbij ook toelichten in hoeverre ik de regeling erop heb aangepast.

De RSJ en de Raad voor de rechtspraak geven onder meer aan dat in het kader van de rechtsgelijkheid de maatregelen in alle inrichtingen moeten gelden. Dat heb ik direct overgenomen, waarbij nog steeds geldt dat de maatregelen alleen van kracht zijn als dit noodzakelijk is met het oog op de capaciteit. De RSJ vraagt daarnaast aandacht voor de uitvoeringscon-

sequenties. Daarover heb ik afspraken gemaakt met DJI en de reclas-sering. De reclasering krijgt extra middelen voor het uitvoeren van het capaciteitsverlof met elektronisch toezicht.

De RSJ en de Raad voor de rechtspraak benoemen verder het risico van het anders ten uitvoer leggen van de straf dan hoe de rechter het heeft bedoeld. De rechtspraak spreekt in dit verband van het risico op het denatureren van de straf. Laat ik vooropstellen dat een vonnis van de rechter moet worden uitgevoerd. Ik heb dat herhaaldelijk gezegd, zowel in het openbaar als in vergaderingen met u. Dat is juist de reden dat ik deze maatregelen tref. Op dit moment kunnen namelijk niet alle opgelegde straffen ten uitvoer worden gelegd. Met deze maatregelen beperk ik mij tot de mogelijkheden die ik als verantwoordelijk Minister heb. Ik wijs u op de Wet USB van 2020. Ik blijf in dat kader. Samen met de ketenpartners wil ik er dan ook juist voor zorgen dat een door de rechter opgelegde straf zo adequaat mogelijk ten uitvoer wordt gelegd binnen de beschikbare capaciteit. Daarvoor tref ik de nodige waarborgen.

Tot slot dragen zowel de RSJ als de rechtspraak oplossingen aan voor de lange termijn, zoals de herziening van de voorwaardelijke invrijheidsstelling, een heroverweging van het taakstrafverbod of het uitzitten van de volledige gevangenisstraf in een beperkt beveiligde afdeling. Oog hebben voor de lange termijn spreekt mij als bestuurder vanzelfsprekend aan. Het adagium «regeren is vooruitzien» geldt. Ik wijs dan ook op de verkenning Straffen op maat, waarin diverse interessante maatregelen worden uitgewerkt, waaronder sommige van de door de RSJ en de Raad voor de rechtspraak aangedragen oplossingen. Die moeten de rechter meer mogelijkheden bieden om maatwerk te leveren bij het opleggen van straffen en kunnen mogelijk ook bijdragen aan het verminderen van korte detenties en het verminderen van recidive.

Voorzitter. Het mes snijdt hier dus aan twee kanten. Ik vind dit dan ook een belangrijke verkenning. Ik probeer de maatregelen zo goed mogelijk uit te werken voor volgende bewindspersonen, zodat zij kunnen besluiten over invoering. Ik ga niet over mijn graf heen regeren wat dat betreft.

Dan de slachtoffers bij ...

De voorzitter:

Excuus. Er is een interruptie van mevrouw Faber.

Mevrouw Faber-van de Klashorst (PVV):

De Minister geeft aan dat hij uiteraard het vonnis van de rechter wil uitvoeren, maar dat hij toch wel met een capaciteitsprobleem zit. Maar ja, als de rechter heeft geoordeeld dat er een gevangenisstraf moet komen, is dat iets anders dan iemand naar huis sturen met een enkelband om. Het kan niet zo zijn dat de Regeling tijdelijk verlaten van de inrichting gebruikt wordt om alsnog het capaciteitsprobleem op te lossen, want er staat gewoon in de wet dat van de Minister wordt verwacht dat hij het vonnis van de rechter uitvoert. Het kan niet zo zijn dat er op eigen gelegenheid aan het vonnis gemorreld wordt of dat het veranderd wordt. Dat kan wettelijk gezien toch niet?

Minister Weerwind:

De microfoon deed het niet. Zo luid is mijn stem nou ook weer niet. Ik noem de Wet USB. Het begint allemaal met de officier van justitie. Iemand heeft een delict gepleegd en wordt aangehouden. Vervolgens gaat de officier van justitie in gesprek met de rechter. Dat gebeurt allemaal in de periode, in de fase, die hieraan voorafgaat. Op het moment dat de rechter een vonnis wijst, kan de rechter heel nadrukkelijk al dan niet tot hechtenis besluiten. Dat kan direct. Op dat moment voer ik dat uit. Op het moment dat de rechter het vonnis van een gevangenisstraf wijst en dat doorgespeeld wordt naar het Centraal Justitieel Incassobureau, komen we bij de bevoegdheid van de Minister. Het betreft dan de uitvoeringsfase, de

executiefase, van de Wet USB 2020. Op dat moment moet ik via de zelfmeldprocedure gaan shiften en kijken: hoe ga ik hiermee om? Ga ik de persoon in de zelfmeldprocedure houden of ga ik de betrokkene als zodanig arresteren en in detentie brengen? We voeren het vonnis nu wel degelijk uit, maar op een latere termijn. Dat is wat we nu doen. Voer ik het vonnis niet uit? Jawel, maar op een latere termijn. Daarin zit het verschil. Kortom, ik blijf binnen mijn ministeriële bevoegdheid. Ik treed daar niet buiten. Ik houd me aan de wettelijke kaders die mij zijn gegeven. Dan de vraag: waarom gebruik ik het Rtv-kader?

Mevrouw **Uitermark** (NSC):

Mag ik hier nog een interruptie over plegen?

De **voorzitter**:

U mag mijn aandacht trekken, maar we laten de Minister wel uitspreken. Ik zie dat er nu een natuurlijk moment is ontstaan. Als mevrouw Faber geen vervolgininterruptie heeft...

Mevrouw **Faber-van de Klashorst** (PVV):

Die heb ik wel, maar ik denk dat die dezelfde is.

De **voorzitter**:

Eigenlijk was mevrouw Faber nog bezig, dus ik geef haar... Zij ziet ervan af. Niet? Ze wil toch een vraag stellen.

Mevrouw **Faber-van de Klashorst** (PVV):

Ik heb het niet over uitstellen. Als iemand een gevangenisstraf heeft... U weet het al, zie ik. Ik doel erop dat iemand dan met capaciteitsverlof en een enkelband naar huis gestuurd kan worden. We hadden een spraakverwarring.

De **voorzitter**:

Dank. Dan de Minister.

Minister **Weerwind**:

U vraagt mij eigenlijk: wat is de bevoegdheid van de Minister om dat als zodanig uit te voeren, om capaciteitsverlof toe te staan onder elektronisch toezicht? Moet ik de vraag zo interpreteren?

Mevrouw **Faber-van de Klashorst** (PVV):

Ja, zo zou u het kunnen interpreteren. Ik ben van mening dat de Minister die bevoegdheid niet heeft. Het vonnis van de rechter is er en de Minister dient dat ten uitvoer te brengen. Als de rechter een gevangenisstraf vonnist, dan dient de dader, de veroordeelde, een gevangenisstraf te krijgen en niet naar huis gestuurd te worden met een enkelband. Het kan niet zo zijn dat dat wettelijk wordt gedekt door daar middels de verloffregeling een capaciteitsverlof aan toe te voegen. Zo werkt dat niet.

Minister **Weerwind**:

Ik heb net uitgelegd waar mijn verantwoordelijkheid ligt in de uitvoeringsfase. We hebben het over iemand die al in de gevangenis, in de penitentiaire inrichting, zit en die vervolgens met een enkelband naar huis wordt gestuurd. Over hen gaat uw vraag. De enige mogelijkheid die ik heb, is om iemand zijn straf thuis uit te laten zitten met een enkelband, waarbij hij of zij geen drugs mag gebruiken of alcohol mag drinken en waarbij hij of zij gecontroleerd wordt door de reclassering, die ik extra middelen heb gegeven. Die mogelijkheid heb ik. Daardoor realiseer ik doorstroming in de penitentiaire inrichting. Thuiszitten wordt door sommigen gezien als: op de bank met een glas bier voor de televisie. Maar «thuiszitten» kun je ook anders interpreteren, bijvoorbeeld als je

spreekt met mensen die een enkelband hebben gehad. Ik heb de bevoegdheid om dat te doen. Dat heb ik ook met uw Kamer gedeeld. Tot zover.

Mevrouw **Uitermark** (NSC):

Volgens mij is dat juist het punt dat mevrouw Faber maakte en dat ik ook al eerder heb gemaakt en waar ik net aan refereerde. U legt die bevoegdheid neer in die ministeriële regeling, maar wij zeggen juist: die bevoegdheid kunt u niet baseren op de Penitentiaire beginselenwet, want die kent resocialisatie als grond en niet personeelsgebrek. Mijn vraag aan u is of u kunt reageren op de volgende stelling. Vroeger gold voor alle straffen hoger dan één jaar automatisch een vervroegde invrijheidsstelling als twee derde van de straf erop zat. Nu geldt daarvoor een voorwaardelijke invrijheidsstelling. Is het nou eigenlijk feitelijk niet zo dat wat u doet op grond van de ministeriële regeling – mensen met een enkelband naar huis sturen als twee derde van de straf erop zit – neerkomt op een voorwaardelijke invrijheidsstelling, maar dan voor straffen lager dan één jaar, namelijk van nul maanden tot twaalf maanden? Is dat in uw ogen niet feitelijk hetzelfde? Dan heb ik een vervolgvraag. In de situatie van straffen boven een jaar is deze bevoegdheid gebaseerd op de wet, waardoor de rechter dit ook weet als hij een straf oplegt. Dit legt u nu echter neer in een ministeriële regeling die de rechter helemaal niet bekend was toen hij de straf oplegde. Ten principale denk ik dat wij beiden uw visie willen horen op de bevoegdheid die u meent te hebben en waarvan u gebruikmaakt in de ministeriële regeling. Maar de stelling van deze kant is: de wet geeft u niet de ruimte om de ministeriële regeling zo ver op te rekken. Kunt u daarop reageren?

De **voorzitter**:

Kan de Minister daarop reageren? Ik verzoek u om via de voorzitter te spreken. De Minister.

Minister **Weerwind**:

Ik heb niet gelezen in de kritiek van de Raad voor de rechtspraak dat ik die bevoegdheid niet heb. Ik heb die ruimte. Zo interpreteer ik het. Als Minister heb ik de bevoegdheid om voorwaarden aan een verlov te stellen. Dat doe ik ook. Ik wil er best in de tweede termijn nog scherper op terugkomen – u hoort mij dat heel nadrukkelijk stellen – en ik probeer mevrouw Uitermark daarin te begrijpen. Anders verschillen wij over de uitleg van de kaders zoals die er zijn.

De **voorzitter**:

Het lijkt mij inderdaad goed om daar in de tweede termijn uitgebreider op terug te komen. Vervolgt u uw beantwoording alstublieft.

Minister **Weerwind**:

Ik kijk even of er nog openstaande vragen zijn op het gebied van de Rvti. Ja, die zijn er zeker. Ik wil naar de slachtoffers gaan. Daarover is door de heer Ellian een duidelijke vraag gesteld, namelijk hoe slachtoffers geïnformeerd worden bij capaciteitsverlof met elektronisch toezicht. Zo heb ik de vraag begrepen. Er moet wel een onderscheid gemaakt worden tussen zaken waarin slachtoffers hebben aangegeven geïnformeerd te willen worden en zaken waarin slachtoffers hebben aangegeven niet geïnformeerd te willen worden. Voor slachtoffers die wel geïnformeerd willen worden, geldt dat het CJIB deze taak op zich zal nemen en zich hierop nu voorbereidt. Naar verwachting kunnen zij dit vanaf het najaar 2024 gaan doen; u moet echt denken aan het einde van het jaar. Tot die tijd zullen geen capaciteitsverloven worden toegekend in zaken waarin slachtoffers hebben aangegeven geïnformeerd te willen worden. Voor zaken waarin slachtoffers niet geïnformeerd willen worden, geldt dat

capaciteitsverlof mogelijk is. Het is denkbaar dat die slachtoffers onverwacht geconfronteerd worden met de veroordeelde buiten de penitentiaire inrichting. Dat is nu ook mogelijk, bijvoorbeeld als een veroordeelde met re-integratieverlof gaat. Ik probeer in dezen zo helder en open mogelijk te zijn.

Dan ga ik in op de moties die ik van de SP heb ontvangen over het capaciteitstekort. Het wordt een lang antwoord omdat u een drietal moties heeft ingediend. U vroeg naar twee, maar ik wil ze alle drie laten passeren. Wat gaan we doen met de aangenomen motie van de SP over het capaciteitstekort? Een aantal van uw moties is aangenomen en ik zal daar achtereenvolgens op ingaan, allereerst de motie waarin u verzoekt om alles op alles te zetten om het personeelstekort zo snel mogelijk terug te dringen. Zoals u weet, ben ik voortdurend bezig met verschillende maatregelen om de capaciteitsproblemen bij DJI het hoofd te bieden. Daarnaast werkt de taskforce capaciteit en plaatsing van DJI aan het terugdringen van de capaciteitsproblematiek. De aanpak van de taskforce heeft ertoe geleid dat de afgelopen periode een aantal extra detentieplaatsen operationeel is geworden.

Er is daarnaast ook een motie aangenomen over het opstellen van een pakket aan maatregelen waarbij ten minste wordt gekeken naar het verbeteren van de zeggenschap van het personeel, het investeren in betere arbeidsvoorwaarden en het structureel veiliger maken van de werkomgeving. Ik heb in het debat van 11 april aangegeven hierop terug te komen in de voortgangsbrief over de capaciteitsproblemen die ik uw Kamer doe toekomen voor de zomer. Ik wil dat ook op die wijze doen, maar ik wil wel alvast het volgende aan u meegeven. Zoals u weet is er een nieuwe CAO Rijk met verbeterde arbeidsvoorwaarden getekend, die per 1 juli aanstaande ingaat. Overigens vallen de particuliere tbs-klinieken onder andere cao's, waarbij mijn ministerie geen partij is. Ik zal bij de uitwerking van uw motie ook terugkomen op de vraag wat voor gevangenispersoneel exitfactoren zijn. Ik refereer aan het debat van 11 april. Ik heb u reeds verteld wat de drie belangrijkste exitfactoren voor DJI-personeel zijn. Eén: de vaststelling «dit is niet mijn werkomgeving». Twee: loopbaanmogelijkheden bij een andere werkgever. Drie: opleidingsmogelijkheden en opleidingsmogelijkheden vragen een nadere verdieping.

Tot slot de motie om meer tbs-plekken in eigen beheer te brengen. Ik kan melden dat op dit moment wordt gewerkt aan de uitbreiding van de twee rijksklinieken. Ik moet daarbij zeggen dat ik vanwege de capaciteitsdruk niet in de positie verkeer om nee te zeggen tegen particuliere uitbreidingen. Ook die zijn nodig om in de toekomst aan de grote vraag te kunnen voldoen. In de voortgangsbrief forensische zorg neem ik u weer mee in de voortgang van de tbs-capaciteit.

Naar mijn idee heb ik ten aanzien van alle drie de moties de stand van zaken weergegeven. Het waren er drie, dacht ik, maar ik hoef niet met u te strijden over het aantal.

De voorzitter:

Dan komen we daar in de tweede termijn op terug. Er was ook een aangehouden motie waar ik de Minister graag over wil horen. Ik heb hem nu gehoord over het personeel en over de forensische zorg. Dan ontbreekt toch de derde motie, die was aangehouden, over de behandeling en de problemen met de reclassering. Maar goed, dat lijkt mij iets voor de tweede termijn.

Minister Weerwind:

Uitstekend. Misschien kom ik er zo meteen op terug als ik praat over de forensische zorg.

Voorzitter. Dan veiligheid en ondermijning. Laat ik beginnen met Justitieel Complex Vlissingen. De planning is om het Justitieel Complex Vlissingen

in 2030 op te leveren. Ik heb uw Kamer daarover eind 2022 geïnformeerd. Het klopt wat het Kamerlid Boswijk aangaf, namelijk dat er geld is doorgeschoven, omdat de planning eind 2022 was om het complex medio 2028 op te leveren. Door het doorschuiven van de middelen kunnen deze worden besteed wanneer ze nodig zijn. De verwachting is dat de gunning van de aanbesteding in juni van dit jaar zal worden verleend, waarna het ontwerptraject start. Vanzelfsprekend is er een goede samenwerking met de Zeeuwse partners. Dan praat ik nadrukkelijk ook over de provincie en de gemeente. Ik zal uw Kamer ook over de voortgang informeren in de voortgangsbrief veiligheid, ondermijning en detentie, die ik voor de zomer aanbied. Dat is conform het verzoek om periodieke updates in de motie-Kuik/Van den Berg.

De heer Ellian van de VVD heeft gesproken over de pilot Binnen zonder kloppen. In alle penitentiaire inrichtingen zet DJI zich in om crimineel handelen in detentie en de invoer van contrabande tegen te gaan. Telefoons die penitentiaire inrichtingen in gesmokkeld worden, zijn onacceptabel. Dat heb ik het Kamerlid horen zeggen en die mening deel ik. Er is gedetineerden altijd veel aan gelegen om te beschikken over contrabande, waardoor het tegengaan van contrabande een vast onderdeel is van de zogeheten «penitentiaire scherpte». Zo investeert de dienst in netten en hekken en zet DJI een breed scala aan technische en innovatieve middelen in. Denk bijvoorbeeld aan het landelijk dekkend dronedetectiesysteem en het aantal speurhonden dat is verdubbeld van 20 naar 40. Ook is het overkoepelende Bureau Inlichtingen en Veiligheid opgericht. Dat bureau werkt nauw samen met politie en OM. Zowel de lokale als de landelijke informatiepositie wordt gebruikt om in kaart te brengen hoe contrabande wordt binnengebracht om vervolgens maatregelen te kunnen treffen.

Er was enige discussie onder de Kamerleden over telefoons die gevonden worden. Telefoons die in penitentiaire inrichtingen gevonden worden, worden eerst aangeboden aan de politie. Als er opsporingsbelangen zijn, wordt de telefoon uitgelezen door de politie. Andere telefoons, dus telefoons die niet vallen onder een opsporingsbelang, worden uitgelezen door DJI. Informatie over de gevonden datadrager wordt beoordeeld om te bezien of aanvullende maatregelen nodig zijn, zoals het opleggen van een straf of het overplaatsen van een gedetineerde. Er is in verband met de juridische bevoegdheden die nodig zijn voor het uitlezen van datadragers geen mogelijkheid om vrijwilligers hiertoe op te leiden. Dit proces geldt voor alle datadragers die in detentie worden gevonden.

De voorzitter:

Een interruptie van de heer Ellian.

De heer Ellian (VVD):

Hoeveel interrupties hebben we?

De voorzitter:

Vijf.

De heer Ellian (VVD):

Ik houd het kort. Dank voor het antwoord. Oké, ik begrijp dat het moeilijk is om vrijwilligers in te zetten, ook vanwege de forse eisen die je moet stellen. Als je als Kamerlid iets stelt, vind ik dat je ook moet proberen mee te denken over een oplossing en niet alleen moet zeggen «Minister, succes ermee», vandaar de suggestie. Ik begrijp dat er gewoon heel veel telefoons stof liggen te vangen, met name telefoons waarvan de politie zegt dat er geen opsporingsbelang is en DJI zegt een telefoon niet te kunnen koppelen aan een gedetineerde omdat hij in een gemeenschappelijke ruimte is gevonden of omdat ontkend wordt dat hij van iemand is. Dat is jammer, omdat op die telefoons een schat aan informatie kan staan.

Ik verwijs alleen maar naar bijvoorbeeld de EncroChat- en PGP-databases die zijn gehackt. Stel je voor dat we informatie vinden over één onopgelooste liquidatie. Dat zijn we de nabestaanden de samenleving denk ik verplicht. Ik weet niet hoeveel telefoons er stof liggen te vangen, maar ik heb, zoals ik eerder al eens heb gezegd, foto's gezien van bakken vol. Wat kunnen we daaraan doen?

Minister Weerwind:

Ik heb net aangegeven dat alle telefoons moet worden uitgelezen en dat er een verdeling wordt gemaakt tussen de politie en DJI. Ik hoor u zeggen: er zijn telefoons die stof vangen. U heeft andere informatie dan ik. Dus op dat moment – ik weet dat DJI er wel degelijk werk van maakt – ga ik ook weer terug naar mijn partner, de politie. Dan vraag ik: «Hebben jullie achterstanden? Waar staan we? Wat is de stand van zaken op dit moment?» Want ik ben het eens met de reden die u noemt. Er zijn telefoons zijn waarop informatie kan staan die crimineel handelen in onze samenleving kan voorkomen. Die mening deel ik van ganser harte. Ik zoek even naar een moment waarop ik u kan vertellen wat mijn onderzoek heeft opgeleverd. Ik heb u net verteld hoe de verdeling is en dat het vervolgens aan beide partijen is om dat op te pakken en hoe ze dat oppakken. Ik denk dat we hier in de voortgangsbrief op terug kunnen komen. Laten we dat afspreken.

Voorzitter. Ik ga in op de tebi, de tijdelijk extra beveiligde inrichting. Ik ben het met de heer Ellian eens. Ik heb de maatschappelijke onrust gezien. Net als hij, vind ik de geschiedenis en zeker wat zich in unit 1 heeft afgespeeld, ernstig, verschrikkelijk zelf. Iemand met een beetje gevoel voor WO II – dat hebben we allemaal als Nederlanders – zou dat standpunt met ons delen. Dat heeft ertoe geleid dat ik heel intensief aan het onderzoeken ben hoe ik deze motie kan uitvoeren. Ik heb ook met heel veel verschillende partijen hierover gesproken, ook met betrokkenen die zich hier heel veel zorgen over maken. We zijn ons allebei bewust van het beladen oorlogsverleden van unit 1. Daar willen we allebei rekening mee houden. Dan praat ik in het bijzonder over het bunkerdrama. Er hebben zich verschrikkelijke dingen afgespeeld in de p.i. Vught. Ik zal dan ook onderzoeken welke alternatieven er zijn die passen bij de geest van de motie en het amendement. Ik kijk met name naar de indieners in dezen, de heer Ellian en de heer Wilders. Daar hoort inderdaad, zoals u opmerkt – ik ben blij met uw suggestie – de uitbreiding van de ebi bij. Ik wil uw Kamer dan ook voor de zomer informeren – dat heb ik toegezegd – over de wijze waarop ik uitvoering geef aan de motie en het amendement.

De heer Ellian (VVD):

Goed dat er alternatieven worden bekeken. Tijd is heel erg van belang, met name vanwege de verbouwing – dat is geen geheim – van de ebi, zoals ik al eerder heb gememoreerd. Een verbouwing gaat altijd gepaard met veel gedoe; laten we dat maar zeggen, zeker als je een gevangenis verbouwt. Dat gaat gepaard met nog meer gedoe. Ik heb veel waardering voor de mensen die dat allemaal in goede banen moeten leiden. Maar ik maak me echt zorgen. We hebben geen tijd te verliezen, omdat de uitlevering van die twee grote jongens ... Voor de mensen thuis: ik heb het over de uitlevering van Gerel P. aan Brazilië – hoe moet je dat nou omschrijven – die wordt gezien als de aanstuurder van de schutters en als schutter, en Dennis G. uit de Dominicaanse Republiek. Die zijn zo goed als zeker ebi-materiaal, een aanhouding in de omgeving van Bolle Jos nog daargelaten. Het is altijd mijn zorg geweest dat je in de ebi groepsvorming hebt. De ebi is gebouwd zoals die is, daar doen we niet zo heel veel aan. Je ontkomt er niet aan dat bepaalde mensen contact hebben met elkaar, zoals Holleeder en Saïd Razzouki. Ik zou graag willen dat het ons lukt om met compartimentering te werken bij het uitbreiden van de ebi. Dat heb ik in Italië gezien. Dan kan je er echt voor zorgen dat bepaalde personen van

elkaar worden gescheiden. Anders heb je nog steeds een enorm risico op voortgezet crimineel handelen.

Is dit iets waarvan de Minister het volgende zegt? «Dit zie ik. Dit blijft een risico in onze huidige extra beveiligde inrichting. Ik voel ook dat dit een urgent vraagstuk is.» Ik kijk even wat ik hier verder mee doe in de tweede termijn; het gaat namelijk om een aangenomen amendement.

Minister Weerwind:

De heer Ellian is een van de voorvechters geweest van op de politiek-bestuurlijke agenda hebben en houden van crimineel voortgezet handelen in ons land. Net als hij ben ik in Italië geweest. Ik heb ook gezien hoe belangrijk compartimentering is. De voorzitter van deze commissie vroeg er ook naar hoe het staat met de Penitentiaire beginselenwet. Daar geef ik graag antwoord op. Ik heb die wet niet voor niets ingediend. Dat heb ik gedaan omdat ik het als bestuurder, als bewindspersoon, de kop wil indrukken daar waar ik dat kan binnen de wettelijke kaders die mij gegeven zijn; die ons gegeven zijn, zeg ik hardop. U vraagt mij vaart te maken, tempo te houden als ik die ebi uitbreid. Ik hoor u ook zeggen: kijk dan ook naar de gebouwelijke condities qua compartimentering. Ook dat punt vind ik van belang.

U hoort uit mijn mond vaak de gestorven woorden «humaan detentie-beleid». U heeft mij ook horen zeggen dat ik altijd een driedeling maak van gedetineerden: patiënten, boeven en pechvogels. U hoort het mij vaak zeggen, heel zwart-wit. We hebben het hier over boeven, de ernstige top van de criminaliteit die kiest voor een criminele carrière. Ik vind dat we daar beducht voor moeten zijn als het gaat om hoe we met hen omgaan. Vandaar dat ik ook mijn licht laat schijnen in andere landen om te kijken hoe je die gedetineerden op een veilige, verantwoorde wijze goed kan insluiten. Ik ben bezig om dat met de randvoorwaarde die u net noemde, verder uit te werken in alternatieven.

Het bruggetje naar de PBW is snel gelegd. Ik heb eind april inderdaad het advies van de Raad van State gekregen. Dat heeft u ook ontvangen. Ik ben de Raad van State zeer erkentelijk voor de snelle advisering, zeg ik vanaf deze plek richting de Raad van State. Ik heb er nu kennis van genomen en beraad mij erop, om dan zo snel mogelijk, maar weloverwogen tot een goed standpunt te komen. Ik wil dat eerst bespreken in de ministerraad. Kort na de ministerraad wil ik uw kant op komen. Dat is mijn toezegging. Ik ga er nu niet verder op in.

Voorzitter: Ellian

De heer **Van Nispen** (SP):

Ik mag daar een vervolgvraag over stellen, zie ik. Ik ben wel benieuwd wanneer dit dan geagendeerd wordt in de ministerraad en wanneer de Minister de Kamer hierover gaat informeren. Ik had eigenlijk gehoopt dat het vandaag inhoudelijk zou kunnen. Als dat niet kan, dan wil ik dus weten wanneer wel. Ik zou ook willen weten wat hier sowieso nog de procedurele mogelijkheden zijn. Ik denk dat de Minister dat wel op een rijtje heeft gezet, nog los van de vraag wat je inhoudelijk vindt of doet met die wet; wat zijn nog de mogelijkheden?

Minister Weerwind:

U stelt mij twee vragen. Ik ga er nu niet inhoudelijk op in. Ik volg even de ordentelijke wijze: eerst in de ministerraad en vervolgens naar de Kamer. Er liggen verschillende wegen open. Daar kan de juridische dienst van de Kamer u ook antwoord op geven, denk ik. Ook die paden zal ik allemaal bekijken, behandelen en voorleggen aan de ministerraad. U vraagt mij ook een termijn. Ik zit op de eerste helft van juni. Dan wil ik er echt mee komen richting de Kamer.

Voorzitter: Van Nispen

Minister Weerwind:

Voorzitter. Ik ga naar het Forensisch Netwerk, forensische zorg. Dat had ik u beloofd. Er werd mij gevraagd of ik kan zorgen voor de noodzakelijke, adequate en wettelijke grondslagen om informatie te kunnen delen. De heer Boswijk stelde die vraag. Ik ben het met hem eens dat informatiedeling van groot belang is. Patiënten in de forensische zorg zien meerdere instellingen en instanties. Een goed beeld van de patiënt is belangrijk. Daarvoor moet informatie gedeeld worden. Die informatiedeling moet noodzakelijk zijn. Ik ben op een aantal punten naar informatiedeling aan het kijken, bijvoorbeeld naar aanleiding van de evaluatie van de Beginse-lenwet verpleging ter beschikking gestelden. Juist hierover zijn wij als JenV in gesprek met zorgaanbieders. Ik wil de knelpunten daar ook oplossen. Als de wet daarvoor aangepast moet worden, ben ik bereid die wetswijziging in gang te zetten.

Ik ga naar het effect van de capaciteitsvraagstukken op de zogenaamde gemaximeerde tbs. De gemaximeerde tbs heeft een maximale duur van vier jaar. Als daar bijvoorbeeld een jaar af gaat vanwege de capaciteitsvraagstukken in de tbs, blijft er inderdaad minder tijd over. Daar ligt een vraagstuk. Ik onderken dat ten zeerste. Verleden jaren heeft de forensische zorgketen strakke procesafspraken vastgesteld omtrent de korte tijd die er bij gemaximeerde tbs is voor de behandeling. Ze worden nu geïmplementeerd in de forensische zorgketen. Ik kan alleen maar zeggen dat ik de vinger aan de pols houd om te zien of de strakke procesafspraken afdoende zijn. Als dat niet het geval is, beraad ik mij heel nadrukkelijk op welke maatregelen ik moet nemen.

U stelde ook een vraag over mogelijke bezuinigingen op beveiligingsniveaus 2 en 3 van de forensische zorg. Ik was non-verbaal mee aan het communiceren toen u die uitsprak. Ik bezuinig dan ook niet op de forensische zorg. We zien dat de behoefte aan klinische forensische zorg – dan heb ik het niet over tbs – de afgelopen jaren licht is afgenomen. Dat is normaal; we zien altijd kleine fluctuaties. Ik spreek via de vicevoorzitter tegen de heer Van Nispen, die dat kan beamen, gelet op de veteranenkennis die hij heeft. Die lichte daling zien we in de ramingen en kan de basis zijn voor de begroting. Mocht de behoefte weer verder aantrekken, dan zal dat worden meegenomen in de volgende begrotingsronde.

Betekent het dat we capaciteit afbouwen? Neen. Het betekent niet dat we die capaciteit afbouwen. De capaciteit op niveau 2 en 3 wordt aangewend voor de doorstroom van tbs-dwangpatiënten naar beveiligingsniveau 2 en 3, voor plaatsingen vanuit het gevangeniswezen naar de forensische zorg en voor reguliere zorg gecontracteerd door zorgkantoren en zorgverzekeraars. Dat laatste is ook van belang voor de uitstroom uit de forensische zorg na het einde van de forensische zorgtitel.

U sprak ook over de leegstandsvergoeding. Ik heb uw Kamer laten weten dat ik onderzoek doe naar de vraag of ik de forensisch psychiatrische centra meer op basis van beschikbaarheid kan gaan financieren. Ik beperk me daar vooralsnog toe, omdat ik daar de grootste knelpunten zie en omdat daar nagenoeg alleen strafrechtelijke patiënten worden geplaatst. In andere klinieken in de forensische zorg, waar er minder schaarste is, worden ook niet-strafrechtelijke patiënten geplaatst, bijvoorbeeld patiënten die een zorgmachtiging hebben. Daar werkt het dus anders. Als de invoering lukt, ben ik bereid daarna te verkennen of het ook mogelijk en van meerwaarde is om de doelen van de forensische zorg te bereiken in andere delen van de forensische zorg.

Dan de aansluiting van de reguliere zorg op de forensische zorg. U heeft een punt. Ik erken dat de aansluiting tussen het straf- en het zorgstelsel moet worden verbeterd, omdat deze niet goed op elkaar aansluiten. Dit is een probleem voor gemeenten en voor patiënten, maar ook voor de samenleving. Daarom zet ik me er samen met de Minister van Justitie en

Veiligheid en de Minister voor Langdurige Zorg en Sport voor in om ervoor te zorgen dat juist de domeinen straf, zorg en ondersteuning beter op elkaar aansluiten. Specifiek voor de groep mensen met verward gedrag en een hoog veiligheidsrisico stellen we samen met veldpartijen een werkagenda met maatregelen op. Die ontvangt u na de zomer. Dan kunt u een brief tegemoetzien over de werkagenda en de aansluiting van de reguliere zorg op de forensische zorg.

Wat staat er dan in die werkagenda? Wat is de inhoud? Daarin willen wij inzetten op meer passend zorgaanbod voor mensen die langdurig beveiligde zorg nodig hebben. Ook willen wij een betere aansluiting tussen de wettelijke stelsels van zorg en straf, de mogelijke introductie van een extra wettelijke titel in het strafrecht en een betere aansluiting tussen de reguliere zorg en de forensische zorg door waar nodig meer risicogestuurd te behandelen, plus een betere begeleiding bij de overgang van het strafdomein naar het zorgdomein en andersom.

Voorzitter: Ellian

De heer **Van Nispen** (SP):

Ik permitteer me nog een vraag hierover. Dit is een heel breed vraagstuk. Ik probeer het concreet te maken. Het gaat over de aansluiting tussen straf en zorg. Dat is echt een megaprobleem; dat erkent de Minister ook. In de gevangenissen zitten hele complexe gevallen, mensen die wachten op een behandeling omdat ze niet door kunnen stromen naar een tbs-kliniek of naar overige forensische zorg. Ik ben recentelijk op werkbezoek geweest in de overige forensische zorg. Daar hoor je dat dat ook weer allemaal stopt en stagneert. Die mensen lopen de benen onder hun lijf vandaan om mensen te behandelen en te stabiliseren, maar ze gaan de samenleving in terwijl er geen plek is en geen aansluitende voorzieningen. Zorgverzekeraars willen niet betalen. Gemeentes hebben er de budgetten niet voor – wat hun overigens niet te verwijten is, want er is ook gewoon fors bezuinigd op gemeentes. Er hangt hun trouwens ook nog heel veel boven het hoofd. Dan komen die mensen dus weer terug naar de forensische zorg. Dan kan de Minister wel zeggen «ik bezuinig niet», maar als je het budget verlaagt met tientallen miljoenen euro's – dat is dan een «budgetverlaging» – dan noem ik dat een bezuiniging. De Minister mag het anders noemen, maar dat is natuurlijk wel wat er feitelijk aan de hand is.

Mijn voorstel is: gebruik dat geld dan om te kijken wat je kunt doen in de sfeer van leegstandsvergoedingen, waar de Minister welwillend naar gaat kijken, en in de sfeer van het bevorderen van de aansluiting, beschermd-wonenplekken en passende voorzieningen voor mensen die niet zomaar in een rijtjeshuis kunnen wonen omdat ze moeilijk in de samenleving kunnen functioneren. Dus ga nou niet dat budget verlagen en het terug laten vloeien naar weet-ik-veel-waar, maar zorg ervoor dat je dat doet in het belang van de veiligheid, in het belang van die mensen en in het belang van het personeel dat er zo hard aan werkt. Gebruik dat budget dan dáárvoor. Dat is mijn oproep aan de Minister. Hij hoeft niet te erkennen dat het bezuinigen zijn – dat zijn het natuurlijk wel – maar laat de Minister daarvan dan die zaken doen waarvan hij ook wel zegt dat hij die wil doen.

Minister Weerwind:

Ik hoor uw oproep. Ik heb trachten uit te leggen dat het probleem dat u beschrijft zo complex en zo omvattend is, dat ik ook kijk hoe ik de middelen die ik heb op de meest intelligente manier en op de juiste momenten kan inzetten. U zegt: nee, blijf de middelen die je hebt verdiepend investeren en zoek naar andere middelen. Het parlement gaat er ten slotte over of u mij extra middelen wilt toedelen, ja of nee. Dat momentum heeft ú. Tegelijkertijd zoek ik echt naar een manier om met de

mij beschikbare middelen beide domeinen zo goed mogelijk op elkaar aan te laten sluiten. Ik hoor uw suggestie, maar dit is de koers die ik even uitzet, omdat ik gewoon zie hoe problematisch het is. Ik kan niet alles oppakken en meteen oplossen.

De heer Van Nispen (SP):

Dat klopt; dat kan de Minister niet. Maar dat kan «de Minister» al jaren niet. Dat konden uw voorgangers ook niet. Dat is nou precies het probleem. We zitten namelijk in hokjes. De Minister is verantwoordelijk voor het stukje forensische zorg en strafrechtelijk kader. Dan heb je een andere Minister die verantwoordelijk is voor bijna dezelfde plekken, maar dan voor de mensen zonder strafrechtelijk kader. Dan heb je ook nog de gemeentes en de zorgverzekeraars. Maar de mensen om wie het gaat, houden zich helemaal niet aan die hokjes. Die zijn verslaafd, hebben een stoornis of plegen een strafbaar feit, en die fietsen overal dwars doorheen. Nogmaals, het is geen persoonlijk verwijt aan deze Minister, maar als we ons hier aan die kaders en hokjes blijven houden, dan doorbreken we dit nooit. Je moet gaan denken vanuit de patiënt – want dat zijn het – en hun levensloop. Er is een levensloopbenadering. Dat klinkt allemaal veelbelovend, maar het geld gaat vooral zitten in overleg en dure consultants. Maar als je aan de medewerkers vraagt «wat moet er nou gebeuren in het belang van deze patiënt?», dan weten ze dat exact te vertellen. Dus probeer nou te zorgen dat daar het budget naartoe gaat en die hokjes te doorbreken. Ik hoor de Minister zeggen: we werken aan een extra strafrechtelijke titel in het Wetboek van Strafrecht. Ja, prima, maar er zijn er al 27 – of 28, ik weet het even niet meer – dus ik betwijfel zeer of dat de oplossing gaat zijn. Het gaat echt om het doorbreken van die hokjes en die structuren, in het belang van die mensen. Dat is uiteindelijk ook in het belang van de veiligheid van de samenleving. Ik hoop dat dat is wat de Minister drijft en dat hij dat op de rit aan het zetten is.

Minister Weerwind:

Ik reageer met een paar dingen. U zet de patiënt centraal. Ik ook. De mens staat centraal. Van daaruit redeneer ik. Ja, er zijn stelsels en allerlei Chinese muren, maar u hoorde mij zeggen dat ik ook om mij heen kijk, dat ik de domeinen bij elkaar breng, dat ik de veldpartners er actief bij betrek. Ik zie ook dat het Ministerie van Justitie en Veiligheid dit niet alleen kan oplossen. Hier heb ik heel nadrukkelijk VWS bij nodig en dat doe ik ook. Daar heb ik de gemeenten en de zorgaanbieders bij nodig. Ik kijk dus breder dan heel gefocust. Daarom noemde ik die oplossingen en kreeg u het uitgebreide antwoord dat ik net gaf. Voorzitter, tot zover mijn reactie.

Voorzitter: Van Nispen

Minister Weerwind:

Volgens mij kan ik dit blokje forensische zorg nu afronden, voorzitter. Dan kom ik bij de justitiële jeugdinrichtingen en de conclusies van de inspecties over de jongvolwassenenafdeling in JC Zeist. Laat ik beide Kamerleden ook bedanken dat zij de praktijk continu opzoeken. De heer Ellian is daar al eerder geweest. Dat is altijd goed. In de Verzamelbrief justitiële jeugd van 22 april heb ik uitgebreid gereageerd op de conclusies van de inspectie. De Dienst Justitiële Inrichtingen heeft noch personele noch gebouwelijke mogelijkheden, voorzieningen en faciliteiten om in Justitieel Complex Zeist hetzelfde niveau van begeleiding en behandeling te bieden als in de justitiële jeugdinrichtingen. Dit klinkt hard, maar dit zijn de feiten. Daar wil ik eerlijk over zijn. Onder de Penitentiaire beginselenwet die daar geldt, hebben jongvolwassenen geen recht op onderwijs, en dan hebben we het over 18-plussers. Ook is het daar niet mogelijk om onderwijs te bieden als we die jongvolwassenen gescheiden willen houden van de volwassen gedetineerden.

Overigens verblijven de jongvolwassenen hier gemiddeld één maand. Ik heb goed geluisterd naar het GroenLinks-PvdA-Kamerlid Lahlah. In mijn hart vind ik het zo ontzettend belangrijk om invulling te geven aan re-integratie en resocialisatie, zodat iemand de juiste keuze kan maken als hij de Nederlandse samenleving in gaat, en niet de verkeerde keuze. Ik zeg u: als ik met mijn rug tegen de muur sta en het personeel en de gebouwelijke condities niet heb, dan ga ik het niet mooier schetsen dan de werkelijkheid is, vandaar dit antwoord. Ik begrijp uw intrinsieke motivatie, maar feitelijk geef ik u een zuiver, realistisch antwoord.

Er zijn meer vragen over gesteld, dus daar ga ik even op in. Er werd ook gevraagd of ik een extra afdeling wil vrijmaken in het gevangeniswezen waar jongvolwassenen geplaatst worden. Er is een nieuwe afdeling geopend bij de penitentiaire inrichting Almelo. Sinds 15 mei is deze afdeling geheel beschikbaar voor jongvolwassenen. Ik geloof dat er nu 8 zitten en we kunnen groeien naar 24. Net als in het Justitieel Complex Zeist geldt op deze nieuwe afdeling het regime van een huis van bewaring. Ik ben op dit moment nadrukkelijk mogelijkheden voor een dagprogramma aan het verkennen met DJI. Ik wil daar in juni dit jaar schriftelijk op terugkomen.

Mevrouw **Lahlah** (GroenLinks-PvdA):

Sorry, maar de Minister ging zo snel. Ik vroeg me af in welke gemeente deze werd geplaatst.

Minister **Weerwind**:

In de mooie provincie Overijssel. Ik het over de gemeente Almelo. Over het jobbeleid wil ik toch nog wat zeggen. U nam mij mee naar 2019, toen er overcapaciteit was bij de justitiële jeugdinstellingen, die toen in totaal 753 plaatsen hadden. Dan worden die prognosemodellen of ramingen gebruikt en die voorspelden dat er een behoefteafname zou zijn; van 452 plaatsen in 2019 naar 358 plaatsen in 2024. Destijds was dat een reden om te zeggen dat we capaciteit konden afstoten. Er is afgebouwd naar een capaciteit van 573 plaatsen, dus er is een zekere reservecapaciteit aangehouden. De werkelijkheid was echter dat de prognoses direct na de sluitingen weer toenamen. Met de kennis van nu zou ik wensen dat instellingen niet gesloten waren, maar daar kan ik niks mee. Je moet uitgaan van de feitelijke condities voor wat nu mogelijk is, voor wat ik kan. U vroeg mij ook heel nadrukkelijk hoe snel die capaciteitsuitbreiding kan worden gerealiseerd. Tussen oktober 2024 en januari 2025 worden er naar verwachting drie afdelingen geopend in de nieuwe justitiële inrichting Veenhuizen. Dan praat ik over 24 plekken. Net als de verdere uitbreiding van de justitiële jeugdinstelling Teylingereind is die in Veenhuizen nadrukkelijk afhankelijk van de succesvolle werving van menskracht, van personeel.

Voorzitter, dat was het kopje jeugd.

Mevrouw **Lahlah** (GroenLinks-PvdA):

Mag ik nog een vraag stellen? Het gaat met name, in het bijzonder, over het onderwijs. Op het moment dat wij op werkbezoek waren bij Justitieel Complex Zeist hadden wij het genoegen dat we certificaten mochten uitreiken aan gedetineerden die daar zaten vanwege een isd-maatregel. Zij kregen daardoor een startkwalificatie. Dat waren volwassen gedetineerden die een isd-maatregel opgelegd hebben gekregen. Zou een soortgelijke mogelijkheid ook geboden kunnen worden aan jongeren? Zou er gedacht kunnen worden aan mogelijkheden als onlineonderwijs, waar we natuurlijk veel ervaring mee hebben opgedaan in de coronaperiode? Op die manier kan er toch iets meer worden geboden dan nu het geval is. Gemiddeld genomen klopt het dat jongvolwassenen daar een maand zitten, maar we hebben ook verhalen gehoord van jongeren die daar echt

veel langer zaten dan die maand. Dan zou de mogelijkheid tot een startkwalificatie wellicht een optie zijn. Hoe reflecteert de Minister hierop?

Minister Weerwind:

U heeft mij net horen zeggen dat ik het intrinsiek compleet met u eens ben, maar ik heb u ook aangegeven dat ik kijk naar de middelen die ik nu heb, de menskracht die ik nu heb, om zoiets te kunnen doen en te kunnen begeleiden. Ik ben er niet om alleen maar pakketten aan te bieden. Je moet ook de menskracht hebben, de pedagogische kwaliteiten, om hen te kunnen begeleiden en te ondersteunen. Daar zit mijn worstelpunt. Als ik hier een toezegging op doe, dan spreekt u mij of mijn opvolger daar nadrukkelijk op aan. Ik wil niet hebben dat gezegd wordt: Weerwind belooft wat, maar hij kan het niet waarmaken. Zoals ik er nu naar kijk, hoe goed het idee ook is, ga ik daar geen ja op zeggen. Dan ga ik u namelijk iets beloven wat ik niet kan waarmaken. Dat weet ik nu al.

Voorzitter. Ik kom zo langzamerhand bij de overige vragen van uw zijde. Ik zit even te kijken naar mijn eigen aantekeningen in dezen. Het gaat over het onafhankelijke onderzoek naar het overlijden van mevrouw De Vries in detentie, maar ook over het onderzoek van de Clara Wichmann stichting en mevrouw Ploumen, als ik het goed heb. Dit kwam aan de orde bij vragen die het GroenLinks-PvdA-Kamerlid stelde. Het is usance dat ik niet op individuele zaken inga. Ik ga nu dus ook niet in op het overlijden van mevrouw De Vries. Maar laat ik één ding duidelijk stellen: elk sterfgeval is verschrikkelijk triest, naar en betreurenswaardig. Tijdens detentie wordt de noodzakelijke en niet-uitstelbare zorg geleverd. Het toedienen van medicatie gaat volgens vaste protocollen. De Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd heeft aangegeven – ik hecht er waarde aan om dat te zeggen – dat uit hun bezoek en meldingen níét het beeld naar voren komt dat de zorg in p.i.'s ernstig tekortschiet. Wél valt er soms na een melding iets te verbeteren, bijvoorbeeld wat betreft het aftekenen van medicatielijsten die door de werkdruk niet altijd perfect kunnen worden afgewerkt. Ik noemde net al dat mevrouw Ploumen bij het Bureau Clara Wichmann werkt. Dit bureau heeft kenbaar gemaakt met een boek te komen over zorg tijdens detentie. Ik heb nadrukkelijk aan mevrouw Hamer gevraagd om over mijn schouder mee te kijken en mij een onafhankelijk, duidelijk en zuiver rapport te geven. U weet wat ik met de aanbevelingen gedaan heb; die heb ik overgenomen. Vreemde ogen dwingen. Maar ik ben daar niet bang voor, integendeel. Ik heb dat nodig. Ik doe dat niet alleen bij de p.i. die het betreft, maar ik trek het meteen breed. Dat heeft u kunnen zien. Nu vindt er weer een onderzoek door Bureau Clara Wichmann plaats. Ik wacht gewoon de resultaten af.

Er is mij door de heer Boswijk nog gevraagd naar de gegevensdeling met zorginstanties. De Wet straffen en beschermen maakt gegevensdeling op basisvoorwaarden mogelijk tussen reclassering, gemeenten en DJI, artikel 18a PBW. De gegevensdeling over zorg kent vanwege de Algemene verordening gegevensbescherming beperkingen. Maar DJI probeert binnen de wettelijke kaders tijdens detentie de zorg zo goed mogelijk over te dragen aan de zorg na detentie. Momenteel werkt DJI aan een aangescherpte werkwijze voor een goede overdracht van medische zorg en continuering van zorg na detentie. Dat was een vraag van de heer Boswijk.

Dan toch isd. Soms wordt die wel zeven of acht keer opgelegd. De vraag was of dat de bedoeling is. De maatregel inrichting voor stelselmatige daders is bedoeld voor zeer actieve veelplegers die veel criminaliteit en onveiligheid veroorzaken. De isd is bedoeld als alternatief voor de gevangenisstraf om de vicieuze cirkel van vastzitten, vrijkomen, terugvallen en weer vastzitten te doorbreken. Daardoor wordt voor de duur van de isd criminaliteit voorkomen. Isd wordt door de rechter opgelegd voor een maximale duur van twee jaar en eindigt daarna van rechtswege. De rechter kan besluiten na het opnieuw plegen van een misdrijf weer isd op

te leggen. Of dit gepast is of niet, is aan de rechter. Ik ga nooit op de stoel van de rechter zitten. Wij hebben een onafhankelijke rechtspraak, dus ik heb dat te respecteren.

Mevrouw **Uitermark** (NSC):

Voorzitter, zou ik daar een vervolgvraag over mogen stellen? Het verbaast mij erg dat dit voorkomt, maar ik begrijp dat het kan voorkomen. Ik zou graag willen weten hoe vaak het nou voorkomt dat er, laten we zeggen, meer dan vijf keer een isd-maatregel wordt opgelegd. Dat betekent namelijk dat iemand voor een enkele winkeldiefstal twee jaar achter de tralies gaat. Als dat vijf keer gebeurt, dan ben ik vooral benieuwd: wat voor soort gevallen zijn dat dan? Want kennelijk is zo'n heel intensief hulpverleningstraject niet voldoende om dat gedrag te keren. Ik vraag dit vanuit nieuwsgierigheid naar de onderliggende problematiek. Waarom kan die niet doorbroken worden, juist omdat het effect zo langdurig is? Iemand keer op keer voor een klein delict zo lang opsluiten staat alleen maar in verhouding als dat gedrag niet doorbroken kan worden. Kennelijk kan dat niet en wordt die maatregel dan opgelegd. Dat snap ik, maar hoe kan het dat zo'n traject van twee jaar opsluiting met behandeling niet leidt tot gedragsverandering? Ik ben nieuwsgierig daarnaar, dus ik zou graag willen weten hoe vaak dit nou voorkomt. En als het meer dan incidenteel voorkomt, is er dan weleens gekeken naar de onderliggende oorzaken?

Minister **Weerwind**:

Ik vind uw vraag relevant. Ik herinner mij dat ik in de tijd dat ik burgemeester was in Almere, daar een isd-afdeling heb bezocht. Voorzitter, ik probeer de aandacht te trekken van mevrouw Uitermark. Ik ga in de herhaling. Ik herinner mij uit mijn tijd in de gemeente Almere dat we nog een p.i. hadden en dat ik toen uit hoofde van mijn functie met name die afdeling isd, voor stelselmatige daders, heb bezocht. Ik vroeg mij werkelijk af: hoe zit het systeem in elkaar en wat betekent dat voor de veiligheid van de samenleving? De vraag die u mij stelt ... Nogmaals, het is aan de rechter. Een rechter kan zeggen: betrokkene pleegt weer een reeks van delicten en hij heeft een isd-maatregel gehad, maar ik leg hem nog een keer een isd-maatregel op. Dat is aan de rechter. Daar ga ik niet over en daar wil ik ook niet over gaan. Dat zult u zeker begrijpen.

Uw vraag is hoe vaak het voorkomt dat twee, drie, vier, vijf keer een isd-maatregel wordt opgelegd. Daar heb ik geen antwoord op. Dat wil ik echt nader onderzoeken, maar de vraag is of we die data snel beschikbaar hebben. In de voortgangsbrief over het gevangeniswezen ga ik u informeren over waar we staan. Tegelijkertijd vraagt u mij ook naar de onderliggende oorzaken te kijken. Ik ben het met u eens dat je die goed moet analyseren en goed moet bekijken. Ik verwacht niet dat ik dat binnen een kort tijdsbestek heb als die data niet beschikbaar zijn, maar het is een terechte vraag. Het is een analytische vraag. Dan pas kan je zeggen of het stelsel klopt en of we het goed doen of het anders moeten doen. Daar ga ik dus in mee. Ik blijf u even een antwoord schuldig. Ik kom er in de voortgangsbrief op terug of we die onderliggende oorzaken grosso modo in beeld hebben, of dat we vinden dat we die meer gedetailleerd in beeld moeten hebben en, zo ja, welke actie daarbij dan benodigd is. Zo wil ik het afspreken, een soort procesafspraken, maar het is geen toezegging dat ik dan de onderliggende oorzaken kan geven. Maar een rechter legt pas een isd-maatregel op als een dader meerdere delicten heeft gepleegd.

Mevrouw **Uitermark** (NSC):

Veel dank voor het antwoord.

De **voorzitter**:

Dan zijn we aan het einde gekomen van de beantwoording in eerste termijn door de Minister voor Rechtsbescherming en zijn we toegekomen

aan de tweede termijn, want ik neem aan dat daar behoefte aan is. Daarvoor hebben we maximaal anderhalve minuut per persoon. Ja, anderhalf. Gaat uw gang, meneer Ellian.

De heer **Ellian** (VVD):

U bent coulant vandaag, voorzitter; dank. Ik dank de Minister voor de beantwoording. Even wat betreft de telefoons. We praten nooit over individuele gedetineerden. Ik doe dat soms wel, maar dat is een kwestie van stijl. Immers, de Minister heeft ook bevoegdheden die zien op individuele gedetineerden, dus ja, dat is hoe het systeem werkt. Maar even over de p.i.'s – we kunnen natuurlijk wel over p.i.'s praten – in Arnhem, Dordrecht, Heerhugowaard, Veenhuizen, Rotterdam, Vught. Ik maak me wel zorgen over de hoeveelheid telefoons. Ik wil een diepgaander antwoord, want de Minister gaf een algemeen antwoord over de telefoons die stof vangen. Maar over deze p.i.'s zeg ik: dit is geen goede zaak. Dit betekent dat er telefoons binnenkomen die bedoeld zijn voor voortgezet crimineel handelen. Met name Dordrecht maar bijvoorbeeld ook Veenhuizen baren mij zorgen. Hoe kijkt de Minister hiertegen aan? Graag een wat concreter antwoord. Wat gaan we doen? Wat is er niet pluis? Want ik heb wel de indruk dat er dan echt iets niet pluis is. Ik dank de Minister voor de beantwoording over het uitbreiden van de ebi. Dit is echt belangrijk voor mij. Ik weet dat ik ook namens collega Wilders mag spreken. De urgentie is echt, echt groot. Ik snap dat de Minister bezig is om een en ander uit te zoeken. Ik wil graag een Kameruitspraak hebben om met elkaar vast te leggen dat we de ebi gaan uitbreiden, want er is gewoon geen tijd te verliezen, ook vanwege alle werkzaamheden die daar nu plaatsvinden. Als we dit nog langer blijven ... Dat amendement dateert van februari, denk ik, dus we zijn nu allemaal tijd aan het verliezen. De hele intentie was: rapido. Er is ook al een Kamermeerderheid die het geld heeft vrijgemaakt.

Eén vraag nog als het mag, voorzitter. Ik heb verzaakt om die in de eerste termijn te stellen. Ik was op bezoek bij de Marengo-zitting om te kijken hoe zoiets eruitziet. Ik zag toen dat de videoverbinding nog steeds niet veel gebruikt wordt. Is de Minister nog steeds wel voornemens om dat echt meer tot uitgangspunt te maken? Ik zag ook welke maatregelen daarbij getroffen werden. Die zijn niet mals. Ik vind dat zonde van inzet en capaciteit, in alle eerlijkheid.

De **voorzitter**:

Mevrouw Faber.

Mevrouw **Faber-van de Klashorst** (PVV):

Dank u, voorzitter. Betreffende het capaciteitsverlof heeft de Minister mij helaas niet kunnen overtuigen dat hij een bevoegdheid heeft om dat toe te voegen aan de Regeling tijdelijk verlaten van de inrichting. De Minister geeft aan dat de RSJ niet zegt dat de Minister die bevoegdheid niet heeft, maar dat wil niet zeggen dat hij die bevoegdheid wél heeft. Er wordt namelijk zo vaak niet genoemd dat ik ergens geen bevoegdheid voor heb. Dan zou ik dus een tas vol bevoegdheden hebben. Daar geloof ik dus niet zo in.

Betreffende het capaciteitsverlof overweeg ik toch sterk een motie in te dienen om dat niet te gaan invoeren en zeker niet te voegen bij de Regeling tijdelijk verlaten van de inrichting. Het kan zijn dat andere partijen zich bij die motie aansluiten of die mede-indienen. Dat laat ik echter even aan de woordvoerders van deze fracties zelf over.

Dank u wel.

De **voorzitter**:

Mevrouw Uitermark. O, er is nog een interruptie van de heer Ellian.

De heer **Ellian** (VVD):

Nee, geen interruptie. Ik weet niet of ik duidelijk genoeg was, maar er is dus absoluut een tweeminutendebat nodig.

De **voorzitter**:

Zo hadden wij u ook gehoord. De eerste spreker is de heer Ellian. Mevrouw Faber en anderen zullen zich ongetwijfeld ook aanmelden voor dat debat om hun moties in te dienen. We doen dat zoals we dat altijd doen. U staat dus genoteerd, meneer Ellian. U kunt zich inschrijven bij de plenaire Griffie, mevrouw Faber. We noteren hier alleen de eerste spreker. Zo werkt dat.

Mevrouw Uitermark, gaat uw gang.

Mevrouw **Uitermark** (NSC):

Dank u wel. Ten aanzien van het capaciteitsverlof en de opmerkingen van mevrouw Faber: wij hebben al meermalen kritische opmerkingen gemaakt over het feit dat de Minister meent dat er een bevoegdheid ligt om het capaciteitsverlof nu in die regeling op te nemen. Ik zal dus met belangstelling kijken naar de motie van mevrouw Faber.

Er is mij vanuit het veld ook nog op het risico gewezen dat rechters de mogelijkheid van een capaciteitsverlof misschien mee gaan wegen in hun strafoplegging, net als bij de voorwaardelijke invrijheidstelling is gebeurd. In de praktijk krijg je dat capaciteitsproblemen dan ineens invloed gaan hebben op straffen. Dat hoort niet. Ik ben benieuwd hoe de Minister daartegen aankijkt.

De **voorzitter**:

Mevrouw Lahlah.

Mevrouw **Lahlah** (GroenLinks-PvdA):

Dank u wel, voorzitter. Ook dank aan de Minister voor het beantwoorden van onze vragen, hoewel ik niet altijd even content ben met de antwoorden, maar dat terzijde.

Ik zou toch nog even willen inzoomen op de isd-maatregel. Die bestaat namelijk toch al ruim twintig jaar. Keer op keer blijkt uit de verschillende onderzoeken, waaronder het laatste onderzoek van het WODC, dat er van behandeling eigenlijk weinig terecht komt. De recidive blijft heel hoog. Ik noemde net al casuïstiek waarbij zo'n maatregel voor een zevende of achtste keer wordt voorgesteld of opgelegd. Als ik het mij goed herinner, heeft de Minister na het laatste WODC-rapport – ik denk dat dat begin 2023 was – in een Kamerbrief aangegeven dat er een landelijke uniformering van het beleid rondom de isd zou komen. Dat is een van de actiepunten die werd voorgesteld, los van alle andere. Minstens zo belangrijk in mijn ogen is dat als we willen dat een echte verandering tot stand komt, zoals het rapport en andere deskundigen zeggen, het advies is om de isd'ers eigenlijk uit het p.i.-regime te halen en structureel meer te investeren in forensische zorg voor deze groep. Hoe beziet de Minister dit?

Voorzitter: Ellian

De **voorzitter**:

Het woord is aan de heer Van Nispen.

De heer **Van Nispen** (SP):

Dank. Ik las dat de Minister zegt dat op het ministerie gewerkt wordt aan een voorstel om ontvluchten uit de inrichting strafbaar te stellen. Ik vind het allemaal prima. Ik weet dat sommige partijen hier ook groot voorstander van zijn. We gaan het er nog over hebben. Maar hét grote

probleem is volgens mij vooral dat mensen helemaal niet in de gevangenis terechtkomen. Om te kunnen vluchten, moet je wel eerst vastgezet worden.

Hét grote probleem is dus volgens mij het capaciteitstekort. Daar moet echt alle aandacht naar uitgaan. Het probleem met het capaciteitstekort is vooral het gebrek aan personeel. De Minister zei over de jeugdinstellingen heel eerlijk: hadden we ze maar niet gesloten, maar ja, dat was toen. Toen dacht ik weer: wás er maar iemand die daar indertijd voor gewaarschuwd had. Hadden we indertijd maar beter naar het personeel geluisterd. Dat moeten we nu ook gaan doen. We moeten nú beter naar het personeel gaan luisteren, ook om de problemen van vandaag de dag op te lossen. We moeten dus de zeggenschap verbeteren, zorgen voor meer collega's, zorgen voor meer veiligheid en het vak aantrekkelijker maken.

Stel dat we kijken naar het volgende. We gaan het er niet over hebben, hoor, maar in het regeerakkoord wordt gezegd: we gaan detentie verder versoberen. Ik ben bang dat we daarmee juist nog meer gevangenispersoneel weggagen uit de sector. In plaats van dit soort stoere praat zou ik zeggen: luister beter naar het personeel en doe nou wat echt effectief is. Het woordje «effectief» staat er ook bij. Er staat «effectief versoberen». Ik denk: luister gewoon naar het personeel, naar de mensen die dagelijks dat werk doen. Zij weten namelijk echt het beste wat je kunt doen.

Ik ben dus niet gerust op de antwoorden van de Minister. In de weken die hij nog heeft, hoop ik echt dat hij met het personeel in gesprek blijft en de plannen dusdanig klaarlegt dat geen weldenkende volgende Minister tot dordrieste plannen komt die juist slechter uitpakken. Dat is namelijk echt wat ik vrees.

Tot slot over de forensische zorg en de verbintenis tussen straf en zorg. Dat debat moeten we echt nog verder vervolgen en verdiepen. We zijn er echt nog lang niet. Heel procedureel wil ik van de Minister weten: wanneer komt hij concreet terug op de voorstellen die ik heb gedaan? Ik heb het onder andere gehad over de leegstandsvergoeding, waarover wordt nagedacht, en over de informatiedeling, waar de heer Boswijk naar vroeg.

Tot slot nog over wat ik zei over mensen eerder uit detentie halen voor behandeling, juist bij de gemaximeerde tbs. Als iemand vier jaar tbs heeft, maar eerst anderhalf jaar onbehandeld in detentie zit, dan is er daarna nog maar heel weinig tijd om diegene te behandelen. Dat is echt gewoon een groot gevaar voor de samenleving. Dat is ook slecht voor de detentiecapaciteit. Dat is dus voor niemand goed.

Ik hoor dus graag wanneer de Minister daar allemaal op terugkomt, het liefst met een positieve reactie.

Dank u wel.

Voorzitter: Van Nispen

De voorzitter:

Ik kijk naar de Minister hoeveel tijd hij nodig heeft voor de ons gestelde vragen. We gaan vijf minuten schorsen. We zien elkaar daarna weer terug.

De vergadering wordt van 12.06 uur tot 12.13 uur geschorst.

De voorzitter:

We zijn aangenomen bij de tweede termijn van de Minister voor Rechtsbescherming in het commissiedebat over gevangeniswezen en tbs. Gaat uw gang.

Minister Weerwind:

Voorzitter, dank. Ik heb nog een vraag van u openstaan over het voorgenomen besluit, niet van de reclassering maar van de zorgtak van het Leger

des Heils, om te stoppen met het verlenen van gespecialiseerde forensische ambulante zorg aan cliënten die geen diagnostische grondslag kunnen overleggen. Ik ben bekend met dit voornemen. Laat ik vooropstellen dat deze doelgroep en dit type zorg, specialistische ambulante zorg, geen relatie hebben met de door mij afgekondigde maatregelen rondom de capaciteit van het gevangeniswezen. Dat betreft de doorplaatsing naar klinische zorg en verblijfszorg. De Nederlandse Zorgautoriteit stelt de zorgprestaties vast. Daar gaat dit geschil over; tussen DJI en het Leger des Heils bestaat verschil van inzicht over de specifieke zorgprestatie. Het gaat om ambulante begeleiding en om de vraag of het Leger des Heils levert wat in de zorgprestatie staat omschreven. DJI en het Leger des Heils zijn hierover in gesprek om tot een oplossing te komen. Ik stel u voor om de informatie hierover, de stand van zaken, mee te nemen in de voortgangsbrief van juli. Tot zover uw vraag die nog openstond.

Dan ga ik in op de vragen die mij gesteld zijn in de tweede termijn van de Kamer. Ik start met de heel concrete vraag van de heer Ellian over de telefoons: wat gaan we nu doen? Laat ik vooropstellen dat ik op het punt van de controle-en-zoekacties de bestaande samenwerking met het landelijk Bureau Inlichtingen en Veiligheid aanzienlijk wil verbeteren, maar ook de samenwerking met de p.i.'s. Daarnaast vind ik het van belang dat in die p.i.'s zelf maatwerk wordt verricht, juist om invulling te geven aan de controle-en-zoekacties. Dit zijn de twee lijnen waar ik nadrukkelijk op inzet qua doelactie.

Dan de hoge urgentie die wordt gegeven aan de ebi-uitbreiding. Ik zie het debat daarover tegemoet. Dat geeft mij een steun in de rug.

Dan het derde punt waaraan gerefereerd werd, de videoverbinding. Ik moet direct zwart-wit stellen dat het nadrukkelijk ook aan de individuele rechter is. Echter, als ik als Minister in gesprek ben met de Raad voor de rechtspraak, probeer ik het te stimuleren. Niet voor niets is deze faciliteit in Vught gerealiseerd. Ik wil dat daar gebruik van wordt gemaakt. Binnen mijn mogelijkheden stimuleer ik dat.

De heer **Ellian** (VVD):

Ik doe even twee interrupties in één. Om met het laatste punt te beginnen: ik weet dat deze Minister zich echt heeft ingespannen om het besluit video ... – ik weet niet meer hoe het precies heet, in ieder geval staat er «video» in de titel – aan te passen. Ik weet dat er veel intensieve gesprekken met de rechtspraak gevoerd zijn, ook gesprekken tussen rechtspraak en DJI. Volgens mij is er op 24 juni een wat grotere zitting waar meer gedetineerden zijn. Daar ga ik zelf kijken. Want er viel mij iets op in het Justitieel Complex Schiphol. Ik wil het opnemen voor de mensen die zeggen «Ellian, je bent altijd stevig op de AIT's, de ebi's en het personeel. Je verwacht scherpte, minder communicatie. Maar dan zitten ze op het JCS bijna achterover geleund. En de KMar zit er niet tussen, terwijl in de bunker in Osdorp de parketpolitie zit.» Ik heb hier wel zorgen over. Ik geef de Minister deze zorgen mee. Ik hoop dat hij kennis wil nemen van deze zorgen en er aandacht voor wil hebben. Ik zal de komende periode ervoor blijven pleiten om die gasten echt lekker in de AIT's en de ebi's te laten zitten. We hebben een uitstekende videoverbinding. Dit gaat echt tot ongelukken leiden.

Dank voor uw coulantie, voorzitter.

Dan over die telefoons. Ik ben benieuwd of de Minister ook bezorgd is als hij ziet dat in Rotterdam Hoogvliet 54 telefoons in een jaar zijn gevonden. Ik wil de Minister op het allerlaatst nog even prikkelen. Ik mag toch aannemen dat hij daar ook zorgen over heeft?

Minister **Weerwind**:

Ik herinner mij dat ik een werkbezoek bracht in Capelle ... Was het Capelle aan den IJssel? Krimpen aan den IJssel? Was het Krimpen? Ik haal er nu

twee door elkaar. Het ligt aan de IJssel, dus het is mooi. O, het was Alphen aan den Rijn, hoor ik nu; het was dit keer niet de IJssel maar de Rijn, een andere p.i. In de vitrinekast daar lagen allerlei telefoontjes. Sommige waren buitengewoon klein. Daarvan dacht ik: is dit een telefoontje? Ik was geschokt wat voor mogelijkheden moderne telefonie allemaal heeft. En iedere telefoon vind ik een telefoon te veel, laat ik dat vooropstellen. Want wat ermee gedaan kan worden naar de samenleving toe, is nou juist kwetsbaar. Dat willen we allebei niet; dat wil u als commissie ook niet. Ik blijft dat een zorg vinden die vraagt continue aandacht en wat ik maar «penitentiaire scherpte» noem.

Voorzitter. Over die videorechtbank hebben we net gesproken. Dat was het tweede punt dat de heer Ellian inbracht. Daar ben ik ook duidelijk over. Ik zie het als steun in de rug als Kamerleden hier vaak over spreken en dat ook stimuleren, maar de rechter gaat daarover, niet wij.

Goed. Dat gezegd hebbende ... Mag ik door?

De voorzitter:

Ja.

Minister Weerwind:

Ik was aangekomen bij de vragen vanuit de PVV en NSC, van de dames Faber en Uitermark. Die gaan over dat capaciteitsverlof. Ik had beloofd dat ik er in de tweede termijn op terug zou komen. Ik begrijp de zorgen die u heeft. Laat ik dat vooropstellen. Ik herhaal dat ik vanuit mijn verantwoordelijkheid voor de tenuitvoerlegging ruimte zie om regels te stellen voor capaciteitsverlof, teneinde de tenuitvoerlegging zo goed mogelijk te laten verlopen, gelet op de acute situatie bij DJI. Ik sluit bij het stellen van deze regels zo veel mogelijk aan bij de verlofregels van de PBW. Ik onderken wel dat dit schuurt met de doelen van deze wet en dat gedetineerden hiermee een groter deel van hun straf niet in de gevangenis hoeven uit te zitten. Ik begrijp dat dit kan worden gezien als een soort voorwaardelijke invrijheidstelling, maar ik blijf bij mijn stellingname dat het een andere modaliteit is. Het betreft géén invrijheidstelling, maar voortgezette detentie.

Ik wil graag nogmaals benadrukken dat ik het capaciteitsverlof zeker niet ideaal vind, maar dat het op dit moment echt noodzakelijk is om de acute situatie bij DJI het hoofd te bieden. Om hieraan uitdrukking te geven, heb ik deze maatregel bewust een tijdelijk karakter gegeven en heb ik ook nadrukkelijk gesteld dat ik die als eerste zal beëindigen. Voor de juristen onder u kan ik er ook nog op wijzen dat ik op grond van de PBW de bevoegdheid heb om nadere regels te stellen omtrent verlof. Artikel 26 van de PBW geeft mij die bevoegdheid. Ik zal er niet over uitweiden, want ik weet dat er een tweeminutendebat komt. Dan zullen wij daar ongetwijfeld met elkaar over spreken.

Voorzitter. Het capaciteitsverlof met elektronisch toezicht. Zie ik alternatieven die op korte termijn zonder wetswijziging kunnen worden ingevoerd en waarmee de doorstroom kan worden verhoogd? Het antwoord is neen. Op 11 april hebben we hier heel uitvoerig met elkaar over gesproken. Een meerderheid van uw Kamer heeft daarnaast opmerkingen geplaatst over verdere versoering. U kent mijn standpunt over die versoering: niet doen. Dat zeg ik met het oog op de veiligheid in de inrichting en de veiligheid van het personeel. Als we deze maatregel, capaciteitsverlof met elektronisch toezicht, niet zouden invoeren, dan zou er te weinig capaciteit zijn voor nieuwe instroom van mensen die een gevangenisstraf opgelegd hebben gekregen of preventief moeten worden gehecht. Ik zou dat onaanvaardbaar vinden. Ik zou het onaanvaardbaar vinden omdat door de rechter opgelegde straffen dan niet worden uitgevoerd. Dat is niet in het belang van de veiligheid van onze samenleving.

Voorzitter: Ellian

De heer **Van Nispen** (SP):

Ik wil hier zelf één vraag over stellen, om het helemaal scherp te krijgen. Ik begrijp de principiële stellingname van collega's die zeggen: iets wat een rechter oplegt, gevangenisstraf, binnen de muren dus, hoort te worden uitgevoerd. Maar de Minister zegt: vanwege allerlei redenen, die te verafschuwen zijn, de bezuinigingen uit het verleden en noem het allemaal maar op, is die capaciteit er nu niet. Dat zegt de Minister nu. Als mensen uit de Tweede Kamer een motie indienen die zegt dat de Minister dat capaciteitsverlof niet meer mag toestaan, dan betekent dat dat boeven niet opgesloten zitten en dat ze dus vrij rondlopen in de samenleving. Is dat wat de Minister nu zegt? Is dat dus het alternatief?

Minister **Weerwind**:

U hoort mij zeggen: ja, dat is de consequentie. Ik zit dan met mijn rug tegen de muur. Ik heb geen mogelijkheid. Had ik die maar. Ik sta open voor alle andere ideeën die snel uitvoerbaar zijn en juridisch en organisatorisch kunnen. Daarom omarm ik die ook als ze vanuit deze commissie komen. Om die redenen loop ik nu vast.

Voorzitter: Van Nispen

Mevrouw **Uitermark** (NSC):

Mag ik daar nog op reageren?

De **voorzitter**:

Daar mag mevrouw Uitermark op reageren. Gaat uw gang.

Mevrouw **Uitermark** (NSC):

Ik heb de Minister in het debat een concrete variant aan de hand gedaan. De Minister heeft toen toegezegd dat hij daarover met de Raad voor de rechtspraak in gesprek zou treden. Een rechter kan namelijk gewoon een straf opleggen, die voor een groot deel voorwaardelijk maken en daaraan de bijzondere voorwaarde van thuisdetentie verbinden. Binnen de huidige mogelijkheden kan het dus al. Het gebeurt alleen vaak niet, of eigenlijk bijna nooit, omdat er een reclasseringsrapport moet liggen. U heeft daar toen positief op geantwoord en gezegd dat u dat een goed idee vond en dat u dat zou overleggen met de Raad voor de rechtspraak. Dat is een mogelijkheid die op korte termijn al kan. Ik vraag me dus af of u dat gesprek daarover al bent aangegaan met de Raad voor de rechtspraak.

Minister **Weerwind**:

Ja. Een pilot start na de zomer in Rotterdam.

Mevrouw **Uitermark** (NSC):

O, hartstikke goed.

Mevrouw **Faber-van de Klashorst** (PVV):

Ik vind het wel een beetje kort door de bocht als de Minister zegt: ik heb geen andere mogelijkheden. De Minister heeft zelf een staatje aangevoerd dat er wel capaciteit vrijgespeeld wordt, als je gaat versoberen in het gevangenisregime, dus er zijn wel mogelijkheden. Een van de mogelijkheden die niet zo ingrijpend is, is om de celdeur maar zes uur per dag open te zetten in plaats van acht. Die mogelijkheden zijn er wel en die zijn volgens mij ook vrij snel door te voeren. Ik vind het iets te kort door de bocht om te zeggen: als ze niet met een enkelband naar huis kunnen, dan worden ze helemaal niet meer opgeroepen, dan kunnen ze helemaal geen straf meer uitzitten, dan blijven ze op straat lopen. Dat vind ik eerlijk gezegd niet helemaal juist.

De voorzitter:

De Minister, en daarna kan hij vervolgen.

Minister Weerwind:

Ik heb geen vraag gehoord, voorzitter. Ik heb een stelling gehoord. Anders doen wij het debat van 11 april weer over met mevrouw Faber en dat moeten wij vooral niet doen. Ik heb aangegeven wat versoberen betekent voor de veiligheid in de p.i. en voor ons personeel. Daarnaast heb ik gekeken waar het mogelijk is om te versoberen, door het schrappen van het avond- en het middagprogramma. Dat heb ik ook gedaan, daar waar het kon. Dat noem ik «effectief versoberen» in dit geval.

Vervolgens hebben we ook heel goed gekeken: als ik nog meer druk op het personeel ga zetten, wordt mijn exit- of vertrekcijfer nog hoger en dan kom ik nog verder in de problemen. Dat wil ik mijn ambtsopvolger niet aandoen. Daarom hoort u ook emotie in mijn stem, want ik vind dat we moeten kijken wat kan, wat haalbaar en uitvoerbaar is op korte termijn, want de problemen zijn er nu, niet morgen. Ik ben niet met theoretische modellen bezig. Ik begrijp donders goed, mevrouw Faber, dat u ook gekeken hebt naar de antwoorden die we eerder hebben gegeven, bij het debat van 11 april. Daarin heb ik u ook meegenomen in alle theoretische modellen en alle cijfers. Maar ik geef u nu aan wat de werkelijkheid is. Dat is wat u hoort in mijn stem. Tot zover.

De voorzitter:

Een kort vervolg nog. We gaan inderdaad dat debat niet overdoen, maar ik sta u nog een interruptie toe. Gaat uw gang.

Mevrouw Faber-van de Klashorst (PVV):

Dit vind ik een beetje komisch. U zegt «we gaan het debat niet overdoen», maar de Minister doet dat zelf ook. Hij zegt dat hij het debat niet gaat overdoen, maar hij herhaalt hier alles wat hij daar ook heeft gezegd, dus dan voel ik me ook een beetje geroepen om dingen te herhalen. Ik zal dat dan niet doen. Het enige wat ik wil zeggen – een nieuw aspect dat nog niet zo is benadrukt, maar waarover we kunnen nadenken – is dat er nu heel veel aan externe inhuur wordt gedaan. Misschien kunnen we ons beter richten op het aannemen van vast personeel, want externe inhuur is erg duur. Die middelen kan je dan inzetten om bijvoorbeeld de arbeidsvoorwaarden te verbeteren voor de mensen die in de p.i. werken. Dan snijdt het mes aan twee kanten.

Minister Weerwind:

Een snelle reactie. In het debat van 11 april heeft u mij gevraagd wat de mogelijkheden zijn van de CAO Rijk. Hoe je ook over die vraag denkt, ik begrijp die donders goed. Alle mogelijkheden in dit kader worden optimaal benut, zoals een maand extra belonen. Ik heb net antwoord gegeven over de nieuwe CAO Rijk die ingaat per 1 juli. Dat is één: die arbeidsvoorwaarden.

Als ik tijdelijk personeel steeds in een vast team plaats, met alle veranderingen en turbulentie, dan is er weinig stabiliteit en rust bij de mensen die het werk doen op de vloer. Ik probeer altijd een goede mix te vinden tussen tijdelijk en vast personeel. Dat is twee.

Drie: de wervingscampagne waar u over spreekt. Ik wijs op de spotjes op de radio en op de televisie en dergelijke, waarin we nadrukkelijk inzetten op meer menskracht krijgen. Ik vis in dezelfde vijver als heel veel sectoren. Er is arbeidsschaarste en die is in de komende jaren niet een-twee-drie opgelost; laat ik een realistischer beeld schetsen.

Kortom, mevrouw Faber, ik vind uw suggesties goed, maar zo'n arbeidsmarktcampagne voeren we al en die blijven we inzetten. Sterker nog, ik heb dat zelf nadrukkelijk gevraagd aan DJI, vandaar dat ik in het vorige debat op de exit kon ingaan, maar ook op de vraag hoe we nieuwe

mensen krijgen. Een veel belangrijker punt, dat door de heer Van Nispen is genoemd, is hoe je ze kan binden, boeien en borgen. Dat zijn punten die ik van belang vond. Tot zover.

Dan de vraag van mevrouw Lahlah, GroenLinks-PvdA, over de isd-maatregel. Ik hoor uw suggestie. Geef mij de ruimte om die te wegen bij de voortgangsbrief en dan terug te komen op wat ik ermee kan doen. Ik was nog een antwoord schuldig aan de voorzitter op de vraag wanneer ik met informatie kom. Dat staat gepland bij de voortgangsbrief over de forensische zorg, in het vierde kwartaal.

Volgens mij heb ik nu alle antwoorden gegeven, voorzitter.

De voorzitter:

Dank u wel daarvoor. Dan is er bijna een einde gekomen aan dit commissiedebat Gevangeniswezen en tbs. Ik neem nog even met u de toezeggingen door. Het zijn er vijf. Het zijn wel lange toezeggingen, dus houd u vast en let goed op. Als er nog iets aan schort, dan kunnen we dat nog corrigeren.

- De Minister voor Rechtsbescherming zegt toe de Kamer te informeren over de uitkomsten van de evaluatie van het systeem van zelfmelders die eind 2024 wordt afgerond, en daarbij ook in te gaan op het overnemen van buitenlandse vonnissen.
- De Minister voor Rechtsbescherming zegt toe in de voortgangsbrief over het gevangeniswezen, die voor de zomer van 2024 komt, in te gaan op de volgende punten: de suggestie van het lid Ellian voor een oplossing voor zelfmelders die een korte straf opgelegd hebben gekregen, de uitvoering van de motie van het lid Van Nispen c.s. over een pakket maatregelen om werken in het gevangeniswezen en de forensische zorg aantrekkelijker te maken, het uitlezen van telefoons die in gevangenis worden gevonden, de vraag hoe vaak het voorkomt dat isd-maatregelen vaker worden opgelegd en of er inzicht te geven is in de onderliggende oorzaken, en de geleverde zorg door het Leger des Heils en de aangehouden motie daarover.

Dat komt allemaal in die brief.

Minister Weerwind:

Voorzitter, ik word er even ambtelijk op gewezen dat het allemaal verschillende brieven zijn. Laten we dat dus met de Griffie heel duidelijk maken. Maar alle acties die u noemde, zijn juist; die herken ik.

De voorzitter:

De telefoons zitten erin, meneer Ellian. Of het nou twee of meer brieven zijn ... De brieven komen vóór de zomer van 2024.

Minister Weerwind:

Exact.

De voorzitter:

Dank.

- De Minister voor Rechtsbescherming zegt toe de Kamer vóór de zomer van 2024 te informeren over de wijze waarop hij uitvoering gaat geven aan het amendement van de leden Ellian en Wilders over de uitbreiding van de hoogbeveiligde cellencapaciteit in Vught en het uitwerken van alternatieven.
- De Minister voor Rechtsbescherming zegt toe de Kamer in de eerste helft van juni zijn reactie te sturen op het advies van de Raad van State inzake de Penitentiaire beginselenwet en daarbij in te gaan op de procedurele mogelijkheden.
- De Minister voor Rechtsbescherming zegt toe de Kamer in juni te informeren over de mogelijkheden voor dagbesteding op de nieuwe afdeling voor jongvolwassenen in een justitieel complex in Almelo.

Dat waren de toezeggingen.

Dan is er een tweeminutendebat aangevraagd, met als eerste spreker het lid Ellian. Andere sprekers zullen zich plenair ook nog aanmelden. Ik zie de heer Ellian nog.

De heer **Ellian** (VVD):

Eén opmerking. Dit heb ik ook gezegd tijdens het debat van 11 april. Ten behoeve daarvan mochten we feitelijke vragen stellen. Die zijn beantwoord. Ook nu kregen we een aantal brieven. Ik kreeg zelf ook een uitgebreid antwoord op mijn feitelijke vragen. Ik kan waarderen dat al die getallen op zo'n korte termijn boven tafel worden gehaald en worden aangeleverd. Dat helpt ons in ons werk. Ik wilde daarvoor dus nog dank uitspreken naar de Minister en zijn ondersteuning.

Minister **Weerwind**:

Dank u wel. Uw opmerking wordt zeer gewaardeerd.

De **voorzitter**:

Een compliment mag altijd. Heel goed. Dank u wel.

Dit debat zal worden vervolgd, want er komt dus een tweeminutendebat. Dan rest mij nog de mensen te bedanken die dit debat hebben gevolgd, met name de mensen op de publieke tribune, de mensen die ons ondersteund hebben bij het debat en de Minister voor Rechtsbescherming en zijn ambtenaren voor de antwoorden. Dank u zeer. Ik sluit deze vergadering.

Sluiting 12.30 uur.